

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับบทที่ ๓ จะแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ส่วนแรกจะกล่าวถึงพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศโดยรวม ส่วนที่สอง จะบรรยายถึง พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาว ประกอบประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๔๕ โดยสังเขป ซึ่งในบางส่วนได้มีการสอดแทรกพระราชดำรัสและคำปราศรัยที่น่าสนใจไว้ด้วย และส่วนที่สาม เป็นบทวิเคราะห์ถึงพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับสปป.ลาว ว่ามีเหตุปัจจัยอย่างไร ที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว (โดยเน้น ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวถึง ๑๒ ครั้ง)

๓.๑ สถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย นอกจากจะเป็นสถาบันสูงสุดและศูนย์รวมจิตใจของชาติไทยมานับแต่อดีตกาลจวบจนปัจจุบันแล้ว สถาบันพระมหากษัตริย์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานาับประการเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ แก่ประเทศ ตลอดจนพระราชทานความช่วยเหลือแก่เหล่าพสกนิกรทั่วไป และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถาบันพระมหากษัตริย์ก็ทรงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเจริญสัมพันธไมตรีกับชาติต่างๆ เพื่อนำประโยชน์สุขมาสู่ประเทศไทย

ในสมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา พระมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงมีบทบาทโดดเด่นเป็นอย่างยิ่งคือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้ทรงริเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับชาติตะวันตก นำมาซึ่งผลประโยชน์ทั้งทางการค้าและการทหารแก่กรุงศรีอยุธยา จนมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ที่ลัทธิจักรวรรดินิยมแผ่ขยายไปทั่วโลก สถาบันพระมหากษัตริย์ยังทรงมีบทบาทสำคัญในการต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การเสด็จประพาสยุโรปของพระองค์เพื่อสร้างสัมพันธไมตรีกับมหาอำนาจตะวันตก ช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจเหล่านั้นมาได้ และยังได้ทอสานสายสัมพันธ์กับราชอาณาจักรรัสเซีย จนมิตรภาพของทั้งสองชาติเป็นที่กล่าวขวัญมาจนถึงปัจจุบัน

จวบจนปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาคของโลก พระองค์ได้ทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับชาติต่างๆ ทำให้ไทย

ได้มีมิตรประเทศและได้รับความร่วมมือในด้านต่างๆ ช่วยให้ประเทศสามารถผ่านพ้นความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ในยุคสงครามเย็นมาโดยปกติสุข และปัจจุบันนี้พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ต่างก็ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาชาติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยือน หรือทรงต้อนรับผู้มาเยือนจากต่างประเทศ

พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือที่เรียกได้ว่าบทบาททางการทูตเหล่านี้ แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่มีมานานแล้ว แต่มีคอยได้รับการวิเคราะห์ศึกษาในเชิงวิชาการแต่อย่างใด ยกเว้นที่ปรากฏในหนังสือ การต่างประเทศของไทย ของ อรุณ ภาณุพงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการต่างประเทศ ท่านหนึ่งของไทย ซึ่งตีพิมพ์เมื่อพ.ศ.๒๕๒๕ โดยได้สรุปถึงบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในเรื่องการต่างประเทศไว้ว่า บทบาททางการทูตในอดีตนั้น ผู้ครองนครหรือองค์พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้เจรจาเองเป็นสำคัญ แต่ในระดับรอง ๆ ลงมาก็จะมีขุนนางทำหน้าที่ในฐานะทูตเจรจา แต่ต่อมาสถาบันนักการทูตอาชีพได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ทางการทูตโดยเฉพาะแทน กระนั้นสถาบันพระมหากษัตริย์ในปัจจุบันก็ยังมียุทธศาสตร์อย่างมากในการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศหลายประเด็น ดังนี้^๑

๑) พระมหากษัตริย์ทรงมีเอกสิทธิ์ตามประเพณีที่จะรับทราบ ที่จะพระราชทานแนวพระราชดำริแก่รัฐบาล ซึ่งย่อมทำให้รัฐบาลนำไปพิจารณาพิเคราะห์พิจารณาในการดำเนินงานทางการทูต

๒) ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างประมุขของรัฐ มีส่วนช่วยอย่างมากในการสร้างสัมพันธไมตรี

๓) การเยือนของประมุขของรัฐ หรือที่เรียกว่า state visit นั้น มีความหมายพิเศษ หมายถึง การเยือนอย่างเป็นทางการ และมีพิธีต้อนรับอย่างเต็มรูปแบบ เป็นการแสดงออกถึงอัธยาศัยไมตรีระหว่างประเทศ รวมทั้งปูพื้นฐานสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีไม่ดีที่มีมาในอดีต ที่กำลังเป็นอยู่ และที่ต้องการให้เป็นในอนาคต

๔) การที่บุคคลสำคัญของต่างประเทศ เช่น ประมุข หรือหัวหน้ารัฐบาล เมื่อมาเยือนประเทศไทย และได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ย่อมส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นที่กราบบังคมทูลต่อพระมหากษัตริย์ จะถ่ายทอดมายังรัฐบาลเพื่อดำเนินการทางการทูตอีกโดยตรงชั้นหนึ่ง

ประเด็นต่างๆ ที่ยกมานี้ ช่วยให้เห็นภาพของบทบาทด้านการต่างประเทศของสถาบันพระมหากษัตริย์ได้อย่างเป็นระบบ และประเด็นในข้อ ๑) ยังสะท้อนถึงคุณลักษณะที่น่าสนใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของไทยด้วย คือ การที่ทรงมีพระราชอำนาจโดยโบราณราชประเพณี ที่เรียกว่าพระราชอำนาจที่จะได้รับการกราบบังคมทูลและการปรึกษา ซึ่งสาเหตุที่มีพระราชอำนาจนี้ ก็เพราะเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ใช้พระราชอำนาจตามคำแนะนำ

^๑ อรุณ ภาณุพงศ์. การทูตและการต่างประเทศ. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สยามรัฐ, ๒๕๒๕) หน้า ๑๘๑ - ๑๘๘.

ของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ ก็สมควรที่จะได้ทรงรับรู้กิจการในการบริหารในพระปรมาภิไธยด้วย เมื่อทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขและทรงมีพระประสพการณ์ ก็สมควรที่จะพระราชทานคำเตือนได้ในกรณีที่ทรงเห็นว่าไม่สมควร หากเห็นว่าสมควรก็จะทรงสนับสนุนการนั้นได้^๒ ซึ่งพระราชอำนาจนี้ได้มีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการวางแนวทางบริหารประเทศของรัฐบาลทั้งในด้านการปกครอง การพัฒนาประเทศ และการต่างประเทศที่กำลังศึกษาอยู่นี้ด้วย

อย่างไรก็ตาม มุมมองของอรุณ ภาณุพงศ์ เน้นถึงบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์จำกัดอยู่เพียงการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ใ้บุคคลสำคัญจากต่างประเทศเข้าเฝ้าฯ เท่านั้น จึงไม่ครอบคลุมบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างครบถ้วนทั้งหมด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทเพิ่มเติมอีกหลายประการ ดังนี้

๑) การพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ประมุขและบุคคลสำคัญต่างประเทศ เข้าเฝ้าฯ เช่น ทรงรับพระราชอาคันตุกะ และเสด็จออกรับคณะทูตานุทูต ถือเป็น การให้เกียรติบุคคลเหล่านั้นอย่างสูงสุด และแสดงให้ตัวแทนของชาติเหล่านั้นสามารถเชื่อมั่นได้ว่า การเจริญสัมพันธไมตรีกับราชอาณาจักรไทยจะได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากทั้งภาครัฐและเอกชน

๒) การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสถานที่ต่างๆ ในต่างประเทศ หรือการที่ทรงเป็นอาคันตุกะตามคำกราบบังคมทูลเชิญของต่างประเทศ พระบรมวงศานุวงศ์จะทรงได้เข้าพบประมุขแห่งรัฐ ตลอดจนบุคคลสำคัญอื่นๆ เป็นการแสดงความไว้นับถือในชนชาตินั้น และการเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสถานที่สำคัญต่างๆ ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนต่างๆ ฯลฯ จัดเป็นการพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ชาวต่างประเทศผู้มาเฝ้ารับเสด็จ ตลอดจนบุคคลทั่วไป ให้สามารถชื่นชมพระบารมีได้อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังได้ทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักในหมู่คนชาติที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนแพร่หลายขึ้นด้วย

๓) ในการเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศแต่ละครั้ง ได้ทรงพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนชาวไทย ที่ปฏิบัติหน้าที่และพำนักอยู่ในประเทศที่เสด็จพระราชดำเนินได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท สร้างขวัญกำลังใจแก่ให้ชาวไทยเหล่านั้นเป็นอันมาก

๔) พระราชจริยวัตรที่งดงามและทรงเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนไทย เป็นที่เคารพเลื่อมใสของชาวต่างประเทศ นำมาซึ่งภาพพจน์ที่ดีของไทยในสายตานานาชาติ

สำหรับในกรณีเฉพาะของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสปป.ลาว อันเป็นประเทศที่มีการเสด็จพระราชดำเนินบ่อยครั้งมากชาติหนึ่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีบทบาทเพิ่มขึ้นอีก คือ

^๒ รัชทอง จันทรางศุ. "พระราชอำนาจที่จะได้รับการกราบบังคมทูลและการปรึกษา" ใน คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี. เอกกษัตริย์อักษรวิริยะ. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๓๕)

๑) การที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนบ่อยครั้ง แสดงถึงความไว้วางพระราชหฤทัยต่อสปป.ลาว อย่างยิ่ง ทั้งๆ ที่ในอดีตไทย-ลาวจะมีเคยขัดแย้งกันมาก่อน และมีความแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองกันก็ตาม ในทุกๆ ครั้งได้สร้างความคุ้นเคยใกล้ชิดกันมากขึ้น และเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะทั้งสองชาติมีความใกล้ชิดกัน หรือมีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน

๒) ได้มีการพระราชทานความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่ยังขาดแคลนอยู่ให้แก่สปป.ลาว แสดงถึงน้ำใจของมิตรประเทศที่พ้องมีต่อกัน

เหล่านี้จะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทที่เกี่ยวพันและช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์กับต่างประเทศเป็นอันมาก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในระดับรัฐ-รัฐ เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงมีฐานะเป็นตัวแทนของชาติ และเมื่อพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว ก็จะพบว่า บทบาททางด้าน การต่างประเทศของพระมหากษัตริย์นี้ ก็มีลักษณะที่เป็นอิสระจากกรอบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐด้วย กล่าวคือ พระมหากษัตริย์ของไทยก็ทรงมีฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่งของประเทศไทย ที่ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย จึงทรงมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศตามแต่พระราชวินิจฉัย ไม่มีข้อจำกัดว่าจะต้องทรงเจริญสัมพันธไมตรีเฉพาะกับประเทศ หรือชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือรูปแบบใดๆ ในลักษณะเดียวกับรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่น รัฐบาลไทยอาจกำลังส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับองค์กรธุรกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งอยู่ ขณะเดียวกันพระมหากษัตริย์ก็ทรงอาจมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประชาชนในประเทศนั้นๆ ควบคู่กันไปได้ การเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศในแต่ละครั้งจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการพบปะเฉพาะกับผู้นำประเทศตามแบบพิธีทางการทูตเสมอไป แต่สามารถทรงมีปฏิสัมพันธ์และทรงร่วมกิจกรรมกับบุคคลในส่วนอื่นๆ ได้ ทำให้การเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศจะมีทั้งที่เป็นแบบทางการ และเป็นการส่วนพระองค์ ขึ้นอยู่กับพระราชประสงค์ นำมาซึ่งความสัมพันธ์ของไทยกับต่างประเทศอีกหลายด้าน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสปป.ลาว เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องดังกล่าว เพราะในเบื้องต้นมิได้เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของความช่วยเหลือที่รัฐบาลไทยจะมอบให้แก่สปป.ลาว หากเกิดจากพระมหากรุณาธิคุณเป็นการส่วนพระองค์ และจะพบได้ว่า ขณะที่รัฐบาลไทย-ลาวกำลังมุ่งแก้ปัญหาเส้นเขตแดนในช่วงต้นทศวรรษที่ ๒๕๓๐ กันอยู่นั้น เวลาเดียวกันสถาบันพระมหากษัตริย์ได้ทรงเริ่มผูกสัมพันธ์กับประชาชนของลาวทุกชนชั้นแล้ว

ดังนั้น ลักษณะที่ทรงเป็นอิสระของพระองค์ดังกล่าว จึงทำให้กระบวนการส่งเสริมความสัมพันธ์ของไทยกับนานาประเทศดำเนินไปพร้อมกัน ๒ ช่องทาง คือ

ก. ทางรัฐบาล ซึ่งมีส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ คือ กระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานอื่นๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์เฉพาะด้าน เช่น ทูตทหาร ทูตการค้า

ข. ทางองค์พระมหากษัตริย์ โดยรัฐบาลสนับสนุนพระราชกรณียกิจด้านการต่างประเทศอย่างเต็มที่ เพราะพระราชกรณียกิจจะนำมาซึ่งมิตรภาพและความเข้าใจอันดีกับประเทศต่างๆ เช่นเดียวกันกับจุดประสงค์ของรัฐบาล ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเป้าหมายด้วย

ว่าจะเอื้ออำนวยหรือไม่ (เป็นไปได้ที่จะมีการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว หรืออินโดจีน ประเทศอื่นๆ ขณะที่กำลังสู้รบกันอยู่ในยุคสงครามเย็น)

และกล่าวได้ว่า พระราชกรณียกิจในด้านการต่างประเทศและแนวทางของรัฐบาลสอดคล้องไปด้วยกันตลอดมา นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นครองราชย์ รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ก็ได้ถวายการอำนวยความสะดวกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ บรมราชินีนาถ เสด็จประพาสต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสถานที่เสด็จพระราชสมภพ และขณะนั้นมีความสัมพันธ์ทางการทหารใกล้ชิดกับไทยมาก ถัดมาจึงเป็นประเทศในยุโรป และชาติอื่นๆ ในค่ายเสรีนิยม ต่อมา เมื่อสภาพความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศผ่อนคลายลงตามลำดับ พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศเป็นประจำ โดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างทางการเมืองหรือระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งกับสปป.ลาวที่กำลังศึกษาอยู่นี้ พระองค์ทรงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสองชาติ ทั้งในฐานะประมุขแห่งรัฐ และที่เป็นการส่วนพระองค์

ทั้งนี้ ตลอดช่วงปีพ.ศ. ๒๕๓๓ – ๒๕๔๕ พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจมากมาย เพื่อส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยกับสปป.ลาวให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งพระราชกรณียกิจต่างๆ มีดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

๓.๒ พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาว พร้อม

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๔๕ โดยสังเขป

ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๔๕ อาจแบ่งออกได้เป็นช่วงต่างๆ ดังนี้

๑) พุทธศักราช ๒๕๓๑ – ๒๕๓๒ ช่วงแก้ไขความขัดแย้ง

ทั้งสองชาติต่างตระหนักถึงความเสียหายจากการปะทะกันด้วยกำลัง ทำให้หันมาตกลงแก้ไขปัญหาลินเขตแดนให้เป็นที่แน่นอน และหลังจากที่นายกรัฐมนตรีไทยไปเยือนสปป.ลาว เมื่อปลายปีพ.ศ.๒๕๓๑ ได้มีการวางรากฐานความร่วมมือระหว่างกันในอนาคต พร้อมกับที่ไทยได้เริ่มให้ความช่วยเหลือแก่สปป.ลาว

๒) พุทธศักราช ๒๕๓๓ – ๒๕๓๖ ช่วงพัฒนาความสัมพันธ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินสปป.ลาว ปีพ.ศ. ๒๕๓๓ ถือเป็นการเปิดความสัมพันธ์ไทย-ลาวยุคใหม่ (หลังสงครามเย็น) อย่างเป็นทางการ ความสัมพันธ์ไทย-

ลาวดำเนินไปด้วยดีท่ามกลางความวุ่นวายทางการเมืองภายในของไทย ทั้งสองชาติได้ส่งเสริมการค้า การลงทุนระหว่างกัน ตลอดจนความร่วมมือด้านอื่นๆ

๓) พุทธศักราช ๒๕๓๖ – ๒๕๔๒ ช่วงความสัมพันธ์เฟื่องฟู

ความสัมพันธ์ไทย-ลาวรุ่งเรืองถึงขีดสุดเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน เยือนสปป.ลาวในปีพ.ศ. ๒๕๓๖ และทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ในช่วงนี้ได้มีตกลงเพิ่มความ สะดวกในการเดินทางข้ามแดน และสามารถกำหนดแนวทางจัดทำหลักเขตแดนร่วมกันได้ในที่สุด

๔) พุทธศักราช ๒๕๔๓ ช่วงความสัมพันธ์หยุดชะงัก ๑ ปี

กินเวลาตั้งแต่กรกฎาคม ๒๕๔๓ ถึงพฤษภาคม ๒๕๔๔ เนื่องจากเหตุการณ์กลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาว บุกริมนต์ด่านตรวจคนเข้าเมืองบริเวณช่องเม็ก ซึ่งสปป.ลาวคิดว่าไทยไม่จริงจังในการช่วยแก้ปัญหา

๕) พุทธศักราช ๒๕๔๔ – ปัจจุบัน ช่วงความสัมพันธ์ราบรื่นปกติ

ความสัมพันธ์กลับสู่ภาวะปกติ เมื่อรัฐบาลไทยยอมส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ตามที่สปป.ลาวร้องขอ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวอีกครั้งใน กลางปีพ.ศ. ๒๕๔๔ ไทย-ลาวได้ขยายความร่วมมือในด้านอื่นๆ เช่น ต่อด้านยาเสพติด

ตารางที่ ๓.๑

แสดงความตกลงที่ไทยมีกับสปป.ลาว ที่สำคัญและยังมีผลบังคับใช้อยู่ (พ.ศ.๒๕๔๕)^๓

พุทธศักราช	ความตกลงระหว่างไทย-ลาว
สิงหาคม ๒๕๓๓	- ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน
พฤษภาคม ๒๕๓๔	- ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว
มิถุนายน ๒๕๓๔	- ความตกลงว่าด้วยการค้า ฉบับแก้ไขใหม่
สิงหาคม ๒๕๓๔	- ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ไทย-ลาว
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕	- สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือไทย-ลาว
ตุลาคม ๒๕๓๖	- ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางการทูต
กันยายน ๒๕๓๘	- ความตกลงระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน
มิถุนายน ๒๕๔๐	- ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้
มีนาคม ๒๕๔๒	- ความตกลงว่าด้วยการเดินทางข้ามแดนไทย-ลาว ฉบับลงนาม
	- ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางราชการ
	- ความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนน
	- สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
สิงหาคม ๒๕๔๔	- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการควบคุมยาเสพติดวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารตั้งต้น
	- ความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งราชอาณาจักรไทยกับคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนร่วมมือกับต่างประเทศและลงทุนภายในแห่งสปป.ลาว
ตุลาคม ๒๕๔๕	- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน

^๓ ข้อมูลจากเว็บไซต์ของกระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th>

ตารางที่ ๓.๒

แสดงการเดินทางมาเยือนของผู้นำประเทศระหว่างไทยและสปป.ลาว

๓.๒.๑ ผู้นำสปป.ลาวมาเยือนไทย

พุทธศักราช	บุคคลสำคัญของสปป.ลาว
เมษายน ๒๕๒๒	นายไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรี
มกราคม ๒๕๓๕	นายไกสอน พมวิหาน ประธานประเทศ
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕	พลเอกคำไต สีพันดอน นายกรัฐมนตรี
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘	นายหนุฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศ
มีนาคม ๒๕๔๒	สีสะหวาด แก้วบุนพัน นายกรัฐมนตรี
สิงหาคม ๒๕๔๔	พันเอกบุนยัง วอลละจิด นายกรัฐมนตรี

๓.๒.๒ นายกรัฐมนตรีไทยไปเยือนสปป.ลาว

พุทธศักราช	นายกรัฐมนตรีไทย
มกราคม ๒๕๒๒	พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
พฤศจิกายน ๒๕๓๑	พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
มิถุนายน ๒๕๓๖	นายชวน หลีกภัย (สมัยที่ ๑)
มิถุนายน ๒๕๓๙	นายบรรหาร ศิลปอาชา
มิถุนายน ๒๕๔๐	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ
พฤษภาคม ๒๕๔๓	นายชวน หลีกภัย (สมัยที่ ๒)
พฤษภาคม ๒๕๔๔	พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

ตารางที่ ๓.๓

แสดงมูลค่าความร่วมมือระหว่างไทยกับสปป.ลาว ระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๓๔ – ๒๕๔๕^๔

พุทธศักราช	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๓๔	๓๑.๒๐
๒๕๓๕	๔๒.๕๐
๒๕๓๖	๕๔.๔๐
๒๕๓๗	๕๑.๕๐
๒๕๓๘	๑๑๕.๑๐
๒๕๓๙	๑๒๖.๒๐
๒๕๔๐	๑๗๖.๖๐
๒๕๔๑	๑๒๕.๐๐
๒๕๔๒	๖๕.๑๕
๒๕๔๓	๖๐.๐๐
๒๕๔๔	๓๖.๖๕

^๔ ที่มา : กรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทรวงการต่างประเทศ คุณพนม ทองประยูร อนุเคราะห์ข้อมูล

๓.๒.๑ ช่วงแก้ไขความขัดแย้ง พุทธศักราช ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒

สิ่งที่ทราบกันดีว่า แม้ไทยและสปป.ลาวจะมีรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกัน แต่เนื่องจากความผูกพันทางสายเลือดและวัฒนธรรมที่มีมานาน รวมทั้งมีพรมแดนที่ใกล้ชิดจนไม่สามารถแยกจากกันได้ ตลอดจนนโยบายของสปป.ลาวที่ต้องการผูกมิตร โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน และรับความช่วยเหลือจากนานาชาติโดยไม่แบ่งแยกระบอบการปกครอง เหล่านี้ควรจะทำให้ทั้งไทยและสปป.ลาวสามารถปรับตัวเข้าหากันมาได้ตั้งแต่สมัยสงครามเย็นแล้ว แต่ปรากฏว่าความสัมพันธ์ไทย-ลาวในช่วงดังกล่าวกลับขึ้นๆ ลงๆ บางครั้งดีบางครั้งตกต่ำ

สาเหตุประการหนึ่ง สุรชัย ศิริไกร อธิบายว่าเป็นเพราะนายกรัฐมนตรียุคของไทยแต่ละคนต่างมีทัศนคติและนโยบายต่อสปป.ลาวไม่เหมือนกัน ในสมัยของม.ร.ว. คึกฤทธิ์ และเสนีย์ ปราโมช (พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙) ไทยเน้นการเป็นมิตรกับทุกประเทศโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางการเมือง และแสดงความมิตรต่อสปป.ลาว แต่ภายในประเทศไทยกลับหวาดระแวงคอมมิวนิสต์มาก เพราะมีกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ปรากฏขึ้นมากมาย เช่น ชาวนา กรรมกร นักศึกษา ฯลฯ จนกระทั่งมาสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร (พ.ศ. ๒๕๑๙ - ๒๕๒๐) นโยบายต่างประเทศไทยได้เปลี่ยนเป็นการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง รัฐบาลมีทัศนคติระวังต่อประเทศอินโดจีน และไม่สร้างความสัมพันธ์ที่เป็นปกติกับประเทศทั้งสามในอินโดจีน แต่พอมาถึงสมัยของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๓) รัฐบาลไทยหันมามั่นนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติและเป็นมิตรกับทุกฝ่าย โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน และดำเนินนโยบายต่อมหาอำนาจทั้งจีน สหรัฐฯ และโซเวียตอย่างเท่าเทียมกัน^๕

พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี และนายไคสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีสปป.ลาว ในขณะนั้น เดินทางมาเยือนกันและกันเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งสมัยรัฐบาลนี้ไทย-ลาวสามารถปรับปรุงความสัมพันธ์กันได้หลายเรื่อง เช่น ปัญหาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่อาศัยแผ่นดินลาวเป็นที่หลบซ่อน การใช้ลำน้ำโขง ตลอดจนข้อตกลงทางการค้าและคมนาคม พร้อมกันนี้ หนังสือพิมพ์ลาวยังพาดหัวข่าวสรรเสริญข้อตกลงไทย-ลาว และสื่อมวลชนลาวก็ยุติการโฆษณาโจมตีไทยด้วย^๖ จนถึงสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้ลดระดับลง เนื่องจากภายในประเทศมีความเห็นต่อสปป.ลาวแตกออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กระทรวงต่างประเทศที่เห็นว่าควรดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับสปป.ลาว ทั้งนี้ เพื่อให้สปป.ลาวเป็นอิสระจากเวียดนามมากขึ้น และจะยังได้ผลประโยชน์จาก

^๕ สุรชัย ศิริไกร. รายงานการวิจัย สาเหตุของการกระทบกระทั่งตามพรมแดนไทย-ลาว ๑๙๗๕ - ๑๙๘๑.

(กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓) หน้า ๘๖-๘๖.

^๖ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘๓.

การค้ากับสปป.ลาว กลุ่มหนึ่ง กับสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (และกองทัพ) อีกกลุ่มหนึ่ง ที่ไม่ไว้วางใจชาติอินโดจีน เพราะในเวียงจันทน์ยังมีทหารเวียดนามประจำการอยู่มาก และสปป.ลาวกับเวียดนามขยายความร่วมมือกันเพิ่มขึ้น นโยบายสมัยรัฐบาลนี้จึงเพียงประนีประนอมความเห็นของฝ่ายต่างๆ และรักษาความสัมพันธ์กับสปป.ลาวไว้ไม่ให้เลวร้ายไปกว่าเดิม^๓

อีกสาเหตุหนึ่งที่ร้ายแรงยิ่งกว่า คือ ความขัดแย้งทางด้านพรมแดน ซึ่งทำให้ตลอดทศวรรษที่ ๑๕๘๐ (๒๕๒๓ - ๒๕๓๓) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสปป.ลาวตกต่ำลงอย่างที่สุด โดยมีสาเหตุมาจากข้อตกลงที่ไม่ชัดเจนซึ่งจัดทำขึ้นตั้งแต่ยุคที่ลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งทั้งไทยและสปป.ลาวได้ดำเนินมาตรการตอบโต้กันในหลายรูปแบบ นับตั้งแต่ระดับเบาโดยการยื่นบันทึกช่วยจำ ไปจนถึงระดับรุนแรงด้วยการใช้กำลังปะทะกันจนสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินกันทั้งสองฝ่าย กรณีขัดแย้งใหญ่ๆ ที่รู้จักกันดี นับตั้งแต่กรณีเรือ นปช. (หน่วยปฏิบัติการในลำน้ำโขง) ของไทยถูกทหารลาวยิง ขณะลาดตระเวนในแม่น้ำโขงเพื่อตรวจตราการกระทำผิดกฎหมาย จนต้องปะทะกันด้วยกำลังเมื่อพ.ศ.๒๕๑๘ เหตุการณ์ได้ยืดเยื้อมาจนถึงพ.ศ.๒๕๒๒ จึงสามารถตกลงปัญหาแม่น้ำโขงกันได้ ในสมัยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ต่อมา เป็นการแย่งชิงกรรมสิทธิ์เหนือ ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านใหม่ บ้านกลาง บ้านสว่าง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ที่กินเวลานานถึง ๓ ปี ครั้งนี้ฝ่ายไทยได้พยายามลดการเผชิญหน้า เนื่องด้วยกำลังอยู่ระหว่างการหาเสียงเพื่อเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ^๔

ในที่สุดเกิดการปะทะกันที่บ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๓๐ อันเป็นความขัดแย้งครั้งที่รุนแรงที่สุด มีการสู้รบกันเต็มรูปแบบจนสูญเสียชีวิตทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกรณีบ้านร่มเกล้านี้ ได้ส่งผลให้คณะผู้บริหารของทั้งสองประเทศเริ่มตระหนักถึงความรุนแรงที่อาจขึ้นตามมาในอนาคต จึงแสดงเจตนาที่จะแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน โดย ฯพณฯ นายโกสอน พมวิหาน ได้ส่งสาส์นถึงพลเอกเปรมว่า เหตุการณ์ดังกล่าวได้ขยายตัวไปในที่จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อยุติความสูญเสียเลือดเนื้อที่ไม่จำเป็นของประชาชนลาวและไทยโดยทันที จึงต้องให้ทหารทั้งสองฝ่ายมาเจรจากันโดยเร็ว ซึ่งพลเอกเปรมแจ้งตอบว่า ยินดีต้อนรับผู้แทนทหารของสปป.ลาวมายังกรุงเทพฯ เพื่อลดความตึงเครียดและหารือกันโดยมีกฎหมายและศีลธรรมระหว่างประเทศเป็นพื้นฐานของการเจรจา^๕ จากนั้น พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบก กับพลเอกสีสะเกด แก้วบุญพันธ์ หัวหน้าเสนาธิการทหารสูงสุด

^๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๐-๑๐๑.

^๔ พันเอก พยงค์ ทิมเจริญ. "สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : การเมืองการปกครอง." เอเชียปริทัศน์ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๓๘. หน้า ๕๗-๕๘.

^๕ วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนา. ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๘ - ปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑. หน้า ๑๓๘ - ๑๔๐.

แห่งกองทัพประชาชน ผู้แทนทหารของทั้งสองฝ่ายได้ลงนามหยุดยิงกันเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑*

พร้อมกันนี้ได้วางแนวทางเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นตามอีกหลายวิธีการ ในเบื้องต้นไทยได้ใช้ความสัมพันธ์ทางด้านทหารและส่วนตัวของพลเอกชวลิตแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จนสามารถคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งได้ในระดับหนึ่ง และนำมาสู่การประชุมตกลงกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในระดับรัฐต่อรัฐอีกหลายครั้งต่อมา อาจกล่าวได้ว่าความขัดแย้งกรณีบ้านร่มเกล้า เป็นจุดอิมตัวของความขัดแย้งระหว่างไทย-ลาวในยุคสงครามเย็น และได้เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผลักดันให้ไทยและสปป.ลาวต้องหันมาเจรจาผูกมิตรกัน นอกเหนือไปจากการสิ้นสุดลงของความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

เหตุที่ในยุคสมัยต่อมาปัญหาความขัดแย้งระหว่างไทยกับสปป.ลาวสามารถคลี่คลายได้อย่างรวดเร็วประการหนึ่ง เนื่องมาจากรัฐบาลไทยได้หันมาสนับสนุนการเปิดความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศ อินโดจีนอย่างจริงจัง โดยมองว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้สามารถเป็นมิตรทางเศรษฐกิจที่ดีได้ มากกว่าที่จะเป็นศัตรูทางการเมืองเช่นที่แล่วมา และมุ่งแสวงหาวิถีทางต่างๆ ให้สงครามกลางเมืองของประเทศเพื่อนบ้านสงบลง หรือที่รู้จักกันในชื่อ นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นที่สนามการค้า ของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งบริหารประเทศต่อจากรัฐบาลพลเอกเปรม และได้ปรับปรุงความสัมพันธ์ไทย-ลาวให้คลี่คลายไปในทางที่ดีเป็นลำดับ โดยดำเนินการแก้ไขความสัมพันธ์กับสปป.ลาวทั้งทางตรงและทางอ้อมทางตรง คือ พลเอกชาติชายได้เดินทางไปเยือนสปป.ลาว เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๑ และตกลงกับสปป.ลาวให้ตั้งคณะกรรมการชายแดนร่วมไทยลาว เพื่อแก้ไขปัญหาด้านพรมแดนซึ่งเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งที่มีอยู่ ทางอ้อม รัฐบาลไทยก็พยายามที่จะแก้ไขปัญหาแก้มปูชา ที่เป็นต้นเหตุทำให้ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ถูกแบ่งแยกออกเป็นสองฝ่าย คือ กลุ่มอาเซียนและกลุ่มอินโดจีน^{๑๐} ซึ่งไทยและสปป.ลาวแบ่งแยกกันอยู่คนละกลุ่ม ให้ทั้งสองกลุ่มหันมาสมานฉันท์กัน

แต่เป้าหมายของรัฐบาลชาติชายเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาสงครามกลางเมืองในแก้มปูชา ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับสปป.ลาวในทางอ้อมมากกว่า ดังนั้นประเด็นที่รัฐบาลไทยส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ นอกเหนือไปจากการตกลงแก้ไขปัญหาด้านพรมแดนที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยอาศัยพื้นฐานทางความสนิทสนมกันระหว่างเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมจึงไม่ปรากฏเด่นชัดนัก แต่ในด้านเศรษฐกิจรัฐบาลไทย

* กำหนดให้หยุดยิงกัน ในเวลา ๘.๐๐ น. ของวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

^{๑๐} สุริชัย ศิริไกร. "บทบาทของผู้นำในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ : การดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อปัญหาแก้มปูชา" ใน การต่างประเทศของไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน เล่ม ๒. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒) หน้า ๑๕.

ได้สนับสนุนให้นักธุรกิจเข้าไปลงทุนในสปป.ลาวอย่างจริงจัง อันทำให้ไทยได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น แต่ก็ส่งผลเป็นดาบสองคมให้สปป.ลาวมีข้อไม่ไว้วางใจกลุ่มธุรกิจไทยตามมา

ย้อนกลับมาพิจารณาในรายละเอียดของการแก้ไขความขัดแย้งของเส้นเขตแดนระหว่างไทย-ลาว ผู้นำทั้งสองประเทศได้พบปะกันอย่างเป็นทางการ และสร้างกรอบการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม โดยตกลงที่จะจัดตั้งคณะกรรมการทหารร่วมเพื่อตรวจตราดูแล ตกลงขั้นตอนกระบวนการหยุดยิง และถอนทหารออกจากกันอย่างเป็นทางการ^{๑๑} จนภายหลังการหยุดยิง ก็ได้ร่วมกันกำหนดให้มีการเจรจาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ตลอดจนรายละเอียดต่างๆ ของเส้นเขตแดน และให้เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบ โดยต้นปี ๒๕๓๑ คณะผู้แทนของทั้งสองชาติได้ประชุมร่วมกันในเมื่อมีนาคม จำนวน ๒ ครั้ง และช่วงปลายปี พลเอกชาติชาย นายกรัฐมนตรี เดินทางไปเยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๔ – ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ และได้ออกแถลงการณ์ร่วม มีสาระสรุปว่า^{๑๒}

๑) ให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับชาติเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในด้านต่างๆ คือ คณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว (จัดตั้งวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๔) ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการย่อยๆ อื่นอีก

๒) ให้แลกเปลี่ยนทูตทหารกันใหม่ ภายหลังจากที่ถูกยกเลิกไปในปีพ.ศ. ๒๕๑๘

๓) ให้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างนครเวียงจันทน์กับจังหวัดหนองคาย เพื่ออำนวยความสะดวกการติดต่อของทั้งสองประเทศ (แล้วเสร็จพ.ศ. ๒๕๓๗) ด้วยความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย)

๔) จัดตั้งสมาคมมิตรภาพไทย-ลาว (ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อพ.ศ. ๒๕๓๗)

๕) ไทยตกลงให้ความช่วยเหลือสปป.ลาว ด้านการพัฒนา การสื่อสาร พลังงาน เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมการส่งออก

เห็นได้ว่าข้อตกลงเหล่านี้ นอกจากจะเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาพรมแดนในระยะยาวแล้ว ยังวางรากฐานความสัมพันธ์ไทย-ลาวในด้านอื่นๆ ต่อไปด้วย โดยเฉพาะการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง (สะพานมิตรภาพไทย-ลาว) เป็นการเปิดโอกาสให้คนทั้งสองฝั่งโขงสามารถไปมาหาสู่กันได้สะดวกอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวทั้งในเรื่องความเกี่ยวข้องความเป็นเครือญาติ การค้า

^{๑๑} ชวนิตย์ กาญจนเดชะ. ความสัมพันธ์ไทย-ลาว : ศึกษาบทบาทผู้นำทางทหารของกองทัพไทย กับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือหลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๔๑) หน้า ๗๖ – ๗๗.

^{๑๒} แถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ที่นครเวียงจันทน์ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑.

ตามแนวชายแดน การท่องเที่ยว กิจกรรมทางศาสนา (เช่น การทอดกฐินไทยในวัดลาว) ฯลฯ ยิ่งกว่านั้น เมื่อไทยตกลงให้ความช่วยเหลือสปป.ลาว ได้เปลี่ยนสถานะไทยจากเดิมที่เคยเป็นเพียงประเทศผู้รับความช่วยเหลือจากประเทศที่พัฒนาแล้วมาตลอด ให้กลายเป็นประเทศที่สามารถเป็นผู้ให้ (donator) ได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้ง การวางแผนจัดตั้งสมาคมมิตรภาพไทย-ลาวจะได้อาศัยความร่วมมือด้านประชาชน ให้มากขึ้นด้วยในอนาคต

อย่างไรก็ดี แผนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ต่างๆ กับสปป.ลาวของรัฐบาลชาติชาย มีอาจดำเนินการให้สำเร็จเป็นรูปธรรมได้ภายในสมัยของตน แต่ต้องใช้เวลาอีก ๒ – ๓ ปี ตรงกับช่วงที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ควบคุมประเทศอยู่ แสดงให้เห็นว่า นโยบายสร้างสรรค์กับสปป.ลาวที่รัฐบาลชาติชายได้วางรากฐานไว้ ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาลยุคต่อๆ มา

ส่วนความร่วมมือด้านอื่นๆ นอกไปจากการร่วมมือแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ไทยกับสปป.ลาวได้ออกแถลงการณ์ร่วมให้ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย-ลาวปรากฏเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ ทว่าในระยะแรกทางการลาวค่อนข้างจะเข้มงวดกวดขันการเข้าประเทศ เห็นได้จากที่รัฐบาลลาวยุติการออกหนังสือผ่านแดนเฉพาะรายบุคคล และจะออกให้เฉพาะเป็นกลุ่มเท่านั้น โดยอ้างเหตุผลทางด้านความปลอดภัย เพราะมีนักท่องเที่ยวบางราย เดินทางเข้าไปในพื้นที่ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาลโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ลาวยังห่วงต่อการหลั่งไหลเข้าไปในลาวของวัฒนธรรมที่ไม่ดีอีกด้วย^{๑๓}

ถัดมาในปีพ.ศ. ๒๕๓๒ รัฐบาลไทยได้แสดงเจตจำนงที่ดีต่อสปป.ลาวเพิ่มเติม ด้วยการประกาศยกเลิกการสินค้ายุทธปัจจัยที่เคยห้ามส่งไปขายยังสปป.ลาวทั้งหมด เพื่อมุ่งขยายเศรษฐกิจการค้า พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และโดยเฉพาะด้านวิชาการระหว่างประเทศ ปรากฏว่าเกือบตลอดปีพ.ศ.๒๕๓๒ มีนักวิชาการลาวและไทยเดินทางแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน โดยที่สปป.ลาวได้ส่งเจ้าหน้าที่เดินทางเข้ามาดูงาน และส่งนักศึกษาจำนวนหนึ่งมาศึกษาต่อในประเทศไทย ให้ความร่วมมือด้านวิชาการไทย-ลาวมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ^{๑๔} จนกลายเป็นความช่วยเหลือหลักอย่างหนึ่งที่ไทยให้แก่สปป.ลาว

และในปีเดียวกันนี้ สปป.ลาวได้แสดงความจริงใจตอบ โดยถือโอกาสงานฉลองครบรอบ ๑๔ ปีของการสถาปนาประเทศสปป.ลาว บรรดาผู้นำลาวได้ให้คำมั่นว่าจะดำเนินความพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์กับไทย และที่น่าสนใจ คือ พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ หัวหน้าเสนาธิการทหารสปป.ลาว ได้กล่าวคำปราศรัย ณ สนามกีฬาแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๒ ว่า ไทยเป็น

^{๑๓} มานะ มาลาเพชร. เอเชียรายปี ๑๙๘๐/๒๕๓๓. หน้า ๑๕๓.

^{๑๔} มานะ มาลาเพชร. เอเชียรายปี ๑๙๘๕/๒๕๓๒. หน้า ๑๔๒.

ประเทศเพื่อนบ้านและเป็นเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง^{๑๕} นับเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงว่า สปป.ลาว ต้องการ
รื้อฟื้นความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม ให้มาเป็นเครื่องมือผลักดันให้ทั้งสองประเทศ
ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น

๓.๒.๒ ช่วงพัฒนาความสัมพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓ – ๒๕๓๖

การเปิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสปป.ลาว อย่างเป็นทางการที่สุด และสำคัญที่สุด คือ
การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อปี
พ.ศ.๒๕๓๓ ที่นอกจากจะเป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวครั้งแรกของพระบรมวงศ์ชั้นสูงแล้ว
ยังเป็นผลสำเร็จของกระบวนการปรับความสัมพันธ์ของไทยกับสปป.ลาวด้วย

จากผลดำเนินการอย่างจริงจังของทั้งสองประเทศ ในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนอย่างเป็นทางการ
มาตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๓๑ ตลอดจนการส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วิชาการ ฯลฯ และการที่
ผู้นำสปป.ลาวประกาศว่าไทยเป็นบ้านพี่เมืองน้องเมื่อปลายปีพ.ศ.๒๕๓๒ เมื่อประกอบกับเหตุการณ์
เปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของโลกในช่วงเวลาดังกล่าว คือ การสิ้นสุดลงของสงครามเย็น ที่ส่งผลให้สปป.ลาว
ต้องปรับตัวยอมรับความช่วยเหลือจากประเทศทุนนิยมมากขึ้น และทำให้ความขัดแย้งทางอุดมการณ์
ทางการเมืองที่มีอยู่กับไทยหมดสิ้นไป ปัจจัยเกื้อหนุนทั้งหลายเหล่านี้ ในที่สุดได้ก่อให้เกิดความรู้สึก
มั่นคงปลอดภัยระหว่างไทย-ลาวขึ้น กล่าวคือ มีโอกาสยากมากที่ทั้งสองประเทศจะกลับมาใช้กำลังแก้ไข
ปัญหาต่อกันอีก

รู้สึกความปลอดภัยดังกล่าว เปิดโอกาสให้ไทยสามารถมั่นใจได้ว่า การเสด็จพระราชดำเนิน
เยือนสปป.ลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งสปป.ลาวได้กราบบังคมทูล
เชิญเสด็จมานั้น จะสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างราบรื่น แม้ว่าจะมีกระแสคัดค้านก่อนการเสด็จพระราชดำเนิน
บ้างก็ตาม

๑) พุทธศักราช ๒๕๓๓

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๑

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว
ระหว่างวันที่ ๑๕ – ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลสปป.ลาว ครั้นเมื่อ
เสด็จพระราชดำเนินถึงสนามบินวัดไต กรุงเวียงจันทน์ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวาง
พวงมาลาที่อนุสาวรีย์นักรบนิรนามโพนเค็ง แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงพบ ฯพณฯ นายพุมิ วงวิจิต

^{๑๕} ซ้ำเรื่องเดียวกัน.

ผู้รักษาการแทนประธานประเทศ ที่สำนักงานประธานประเทศ ครั้งนั้น นายพุมิได้กราบบังคมทูลถึง เรื่องกิจการต่างๆ และความเป็นไปของสปป.ลาว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชกระแสถึงการทดลองนำปลาบึกที่ไทยเพาะพันธุ์ได้มาลองเลี้ยงที่อ่างน้ำจืด ซึ่งนายพุมิยินดี และชื่นชมว่าไทยมีความเจริญทางการเกษตรมาก^{๑๖}สมควรแก่เวลา จึงเสด็จพระราชดำเนินไปบำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระธาตุหลวง และวัดศรีสะเกษ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงร่วมงานเลี้ยงถวายพระกระยาหารอย่างเป็นทางการ ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๓ ซึ่ง ฯพณฯ นายพุมิ วงวิจิต ผู้รักษาการประธานประเทศสปป.ลาว ได้กล่าวปราศรัยกราบบังคมทูลโดยสรุปว่า การที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมชาวลาว ทำให้ความรักฐานพี่น้องที่มีมานานแล้วแน่นขึ้นกว่าเก่า ลาว และไทย เป็นพี่น้องที่สืบสายเลือดมาจากชนชาติอ้ายลาว ปัจจุบันนี้แม้แยกเป็นสองประเทศ แต่ความสัมพันธ์ติดพันทางด้านจิตใจ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และภาษาพูดที่คล้ายคลึงกัน ที่สุดนั้น ได้ทำให้พวกเราพูดสืบทอดกันว่าลาวไทยเป็นบ้านพี่เมืองน้อง ซึ่งไม่เคยใช้คำศัพท์นี้กับประเทศใดมาก่อนเลย ถึงบางครั้งความสัมพันธ์ ลาว-ไทยจะไม่สม่ำเสมอ แต่ก็ไม่มีแยกไทย-ลาวออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด สิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหา คือต้องเพาะสร้างความไว้นือเชื่อใจซึ่งกันและกัน และการเสด็จพระราชดำเนินเยือนครั้งนี้ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความไว้นือเชื่อใจกัน ซึ่งประวัติศาสตร์จะจารึกไว้ชั่วกาลนาน^{๑๗}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำรัสตอบ โดยสรุปว่า ข้าพเจ้ามีความยินดีที่มีโอกาสมาเยือนสปป.ลาว และประทับใจในคำกล่าวของ ฯพณฯ ที่พรรณนาถึงความสัมพันธ์ จันทน์บ้านพี่เมืองน้อง และความจริงใจที่เสริมสร้างสัมพันธไมตรี เราเชื่อว่าความผูกพันกันโดยเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และขนบธรรมเนียมระหว่างประชาชนลาว-ไทย เป็นสิ่งสำคัญที่เกื้อกูลให้ทั้งสองประเทศร่วมมือกันมากขึ้นตามลำดับ^{๑๘}

หลังจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระดำเนินไปวิทยาลัย สร้างครูดงโคก โดยมีนักศึกษาเฝ้ารับเสด็จตลอดสองข้างทาง และในการเสด็จตลาดเช้าตรงข้ามตลาด ขั้วดิน ไกล่กระทรวงภายใน (มหาคไทย) มีประชาชนเฝ้ารับเสด็จโดยมิได้มีหมายกำหนดการล่วงหน้า

^{๑๖} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชนิพนธ์ บึงปันทันเบ็งบ่หมด. (กรุงเทพฯ ฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๓๓) หน้า ๘ - ๑๕.

^{๑๗} ประมวลพระราชดำรัสและพระราโชวาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เล่ม ๕ พิพุทธศักราช ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔. หน้า ๓๕ - ๓๘. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ ในวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๔

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๕.

กว่า ๓๐,๐๐๐ คน และหลังจากที่ทอดพระเนตรเขื่อนน้ำจิม และโครงการชลประทานท่าอ่อนแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชวโรกาสให้ชาวไทยซึ่งมีถิ่นพำนักอยู่ ณ นครเวียงจันทน์ ทั้งนักการทูตและนักธุรกิจ เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท ในกรณีนี้ คุณหญิงสุวรรณี พั้วไพโรจน์ ในนามของธนาคารร่วมพัฒนา ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินทูล โดยเสด็จพระราชกุศล ตามพระราชอัชฌาศัยด้วย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเงินจำนวนดังกล่าวให้เป็นเงินทุนช่วยเหลือนักเรียนยากจนของลาว อันเป็นที่มาของโครงการส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนวัฒนธรรม หลัก ๖๗

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปแขวงหลวงพระบาง เพื่อทอดพระเนตรปฎิษณียสถาน และทรงวางพวงมาลาอนุสาวรีย์พระเจ้าศรีสว่างวัฒนา เจ้ามหาชีวิตของลาว ตลอดจนทอดพระเนตรโรงไฟฟ้าพลังตาดเซ็ด พระธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต และทรงเข้าร่วมงานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ ในครั้งนั้น ฯพณฯ นายพุมิ ได้กราบบังคมทูลควมว่า ชาวลาวได้ยินได้เห็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จากสื่อต่างๆ จึงปรารถนาให้พระองค์เสด็จพระราชดำเนินมาเยือน มาให้เกียรติแก่ข้าพเจ้าในประเทศลาว และถือว่าพระองค์เป็นพระฉายาลักษณ์อันประเสริฐที่สุด แห่งมิตรภาพไทย-ลาว ทั้งทำให้ความรักฉันพี่น้องที่มีมาแต่ก่อนนั้น ขยายตัวขึ้นเป็นก้าวที่สำคัญที่สุดในสปป.ลาวนี้ มีหลายแขวงที่ไม่ทันได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนประชาชนแขวงเหล่านั้นคงปรารถนาให้พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนใน ครั้งใหม่^{๑๕} จากนั้นจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพมหานคร^{๑๖}

การเสด็จพระราชดำเนินประวัติศาสตร์ครั้งนี้ จากรายงานของสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียงจันทน์กล่าวว่า ในด้านการต้อนรับ รัฐบาลสปป.ลาวถวายการรับเสด็จ ฯ อย่างเต็มที่เพื่อให้สมพระเกียรติ หลายแห่งที่เสด็จพระราชดำเนินไป จะมีการแขวนป้ายคำขวัญต้อนรับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และสวดศิวกรรมสัมพันธ์ลาว-ไทย รวมทั้งประดับธงมากกว่าที่เคยต้อนรับอาคันตุกะอื่นๆ สำหรับตามเมืองใหญ่ ๆ ได้จัดให้มีการคุ้มกันอย่างแน่นหนา และให้ประชาชนยืนเข้าแถวรับและส่งเสด็จ ฯ ตลอดเส้นทาง นอกจากนี้ หมายกำหนดการก็สามารถแก้ไขได้ตามพระราชประสงค์

ด้านผู้นำรัฐบาล ฯพณฯ นายพุมิ วงวิจิต เอาใจใส่ และติดตามสั่งการต่าง ๆ และเฝ้าคอยฟังข่าวเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินอยู่ทุกระยะ ส่วนนายทองลุน สีสุลิด รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศสปป.ลาว ยังได้กล่าวความชื่นชมกับเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียงจันทน์ด้วยว่า การเสด็จพระราชดำเนินมาเยือนลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีครั้งนี้ ทำให้คนลาวมี

^{๑๕} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. เรื่องเดิม. หน้า ๒๔๕ - ๒๔๖.

^{๑๖} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๒ - กันยายน ๒๕๓๓. หน้า ๑๔๕ - ๑๖๒.

ขวัญและกำลังใจมากขึ้น และในด้านสื่อมวลชนลาว ก็ได้ลงข่าวเกี่ยวกับการเสด็จ ฯ วันต่อวันอย่างละเอียด และวิทยุลาวได้ถ่ายทอดเสียงคำปราศรัยของท่านผู้มี ฯ ซึ่งกล่าวในงานถวายพระกระยาหารค่ำในคืนวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๓ โดยตลอด^{๒๑}

สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่าสปป.ลาวให้ความสำคัญกับการเสด็จพระราชดำเนินครั้งแรกนี้อย่างสูง และหลังจากการเสด็จพระราชดำเนินได้ไม่นาน เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ สภาประชาชนของสปป.ลาวได้ออกกฎหมาย ๕ ฉบับ ครอบคลุมกฎหมายการครอบครองทรัพย์สิน กฎหมายมรดก การติดต่อธุรกิจ เพื่อตอบรับกับนโยบายการค้าเสรี^{๒๒} และเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันชาติ ๒ ธันวาคม ฯพณฯ ของนายไกสอน พมวิหาน ได้กล่าวสุนทรพจน์ ถึงนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจของลาว ที่จะดำเนินไปบนวิถีทางทุนนิยมมากขึ้น โดยเน้นส่งเสริมเศรษฐกิจของครอบครัวเกษตรกรในชนบท ขณะที่ส่งเสริมให้ธุรกิจภาคเอกชนจำหน่ายสินค้าที่ถูกกฎหมายอย่างเสรี และพยายามขยายระบบตลาดออกไปยังเขตชนบท ซึ่งสปป.ลาวเห็นว่าจะจะเป็นพลังผลักดันให้เกิดผลผลิตมากขึ้น^{๒๓} เหตุการณ์นี้เป็นนิมิตหมายอันดีต่อธุรกิจไทยที่สปป.ลาวเตรียมปฏิรูปประเทศ เพื่อตอบสนองต่อการค้าการลงทุนที่จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

๒) พุทธศักราช ๒๕๓๔

ต่อมาปีพ.ศ. ๒๕๓๔ หลังจากที่รัฐบาลชาติชายถูกรัฐประหาร แต่่นโยบายด้านการต่างประเทศก็ได้รับการสานต่อจากรัฐบาลของนายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ผลักดันให้รวมกลุ่มประเทศในเอเชียอาคเนย์ให้เป็นเขตการค้าเสรี หรือ AFTA (ASEAN Free Trade Area) เพื่อตอบสนองต่อสถานะการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่สูงขึ้น และในสมัยรัฐบาลนี้ สปป.ลาวได้รับเงินทุนช่วยเหลือต่างประเทศของไทยถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินช่วยเหลือทั้งหมดหรือประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท^{๒๔} ขณะเดียวกันในภาพรวมระดับภูมิภาค สปป.ลาวและเวียดนามได้ลงนามในสนธิสัญญามิตรภาพและ

^{๒๑} กระทรวงการต่างประเทศ. เรื่องเดิม. หน้า ๔๕๘ - ๔๖๒.

^{๒๒} มยุรี เหง้าสีบัว. เรื่องเดิม. หน้า ๑๕.

^{๒๓} มานะ มาลาเพชร. เอเชียรายปี ๑๙๙๐/๒๕๓๓. หน้า ๑๔๘.

^{๒๔} กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. "นโยบายต่างประเทศของไทยหลังสงครามเย็น" ใน ชัยโชค จุลศิริวงศ์.

การร่วมมือของอาเซียน พ.ศ.๒๕๑๕ ที่ปฏิเสธการใช้กำลังแก้ความขัดแย้ง นับเป็นก้าวแรกของการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของทั้งสองประเทศในเวลาต่อมา^{๒๕}

ปีพ.ศ. ๒๕๓๔ นี้ แม้ว่าจะมิได้มีการเสด็จพระราชดำเนิน แต่สปป.ลาวได้ทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดแก่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อันเป็นการแสดงความปรารถนาที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับไทย โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยทรงเป็นสื่อกลางในการทำความเข้าใจและผูกพันทั้งสองชาติเข้าด้วยกัน

ในวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง พระราชทานพระราชวโรกาสให้ นายอาสา สารสิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นำ นายพูน สีปะเสิด รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสปป.ลาว พร้อมภริยาและคณะ เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญคำเกียรติ ประเภทเหรียญคำแห่งชาติ เหรียญคำเกียรติคุณนี้เป็นอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของลาวที่สร้างขึ้นใหม่สำหรับมอบให้แก่ผู้ที่มีส่วนช่วยรักษาสันติภาพของโลก และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนความสามัคคีสากลกับสปป.ลาว ซึ่งรัฐบาลลาวได้มอบให้แก่ท่านสุภานุวงศ์ประธานประเทศ เป็นเหรียญแรก เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๒ และได้ทูลเกล้าฯ ถวายแด่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเหรียญที่สอง เพื่อเฉลิมพระเกียรติในการที่ได้ทรงกระชับสัมพันธไมตรีระหว่างไทย-ลาว ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น^{๒๖}

ส่วนในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ สปป.ลาวได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองประเทศฉบับแรก ที่บัญญัติให้อำนาจแก่ประธานประเทศอย่างกว้างขวาง เช่น อำนาจควบคุมการบริหารของรัฐบาล, อำนาจประกาศใช้หรือยกเลิกกฎหมาย, อำนาจในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีและข้าราชการระดับสูง, การให้สัตยาบันหรือบอกเลิกสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ฯลฯ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินนโยบายทางการเมืองและการปฏิรูปเศรษฐกิจ ให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากทั้งภายในประเทศและโลก^{๒๗} ทำให้อำนาจส่วนใหญ่จึงตกอยู่กับ ฯพณฯ นายไกสอน ทั้งนี้ ฯพณฯ นายไกสอนเป็นผู้สนับสนุนสัมพันธไมตรีกับไทยมาโดยตลอดตั้งแต่สมัยสงครามเย็น ดังนั้น กระบวนการดังกล่าวบนอกจะทำให้สปป.ลาวสามารถบริหารประเทศได้มีประสิทธิภาพขึ้นแล้ว การเจรจาต่างๆ กับไทยจึงดำเนินไปได้ราบรื่นขึ้นด้วย

^{๒๕} ซ้ำเรื่องเดียวกัน.

^{๒๖} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๓ - กันยายน ๒๕๓๔. หน้า ๑๖๒.

^{๒๗} ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. เอเชียรายปี ๑๙๙๕/๒๕๓๘. หน้า ๑๓๑.

และปีเดียวกันนี้ คณะกรรมาธิการร่วมไทย-ลาว ได้ขยายความร่วมมือระหว่างกัน โดยแสดงความประสงค์ที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ระหว่างประเทศทั้งให้ขยายตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันด้วย^{๒๘}

๓) พุทธศักราช ๒๕๓๕

ปีพ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นปีที่สำคัญปีหนึ่งของความสัมพันธ์ไทย-ลาว เพราะมีการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ ถึง ๓ ครั้ง ได้แก่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๕ มิถุนายน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินวันที่ ๑๑ เมษายน และระหว่างวันที่ ๑๖ – ๑๘ ตุลาคม เป็นการส่วนพระองค์ และ ฯพณฯ นายโกสอน พมิวิหาน ประธานประเทศสปป.ลาว เดินทางมาเยือนไทยในฐานะพระราชอาคันตุกะ ระหว่างวันที่ ๖ – ๑๑ มกราคม

๓.๑) ฯพณฯ นายโกสอน พมิวิหาน ประธานประเทศสปป.ลาว เดินทางมาเยือนประเทศไทยในฐานะพระราชอาคันตุกะ

ช่วงต้นปีพ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการเดินทางมาเยือนไทยในฐานะพระราชอาคันตุกะของ ฯพณฯ นายโกสอน พมิวิหาน (state visit) ระหว่างวันที่ ๖ – ๑๑ มกราคม ๒๕๓๕ การเดินทางมาประเทศไทยครั้งนี้ เป็นการเดินทางมาเยือนไทยในฐานะประมุขของรัฐเป็นครั้งแรกของนายโกสอน ฯ ซึ่งก่อนหน้านั้นเคยเดินทางมาเยือนไทยมาแล้วเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ (official visit)

ครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปทรงรับนายโกสอนพร้อมด้วยภริยาเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ และพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำแก่ ฯพณฯ นายโกสอน เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๓๕ ในกรณีนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัส ความว่า ข้าพเจ้าและพระสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถมีความยินดี ที่มีโอกาสได้ต้อนรับท่านประธานประเทศกับภริยา แท้จริงลาวกับไทยมีสายสัมพันธ์อันยืนยาวสืบมาแต่โบราณกาล ความผูกพันระหว่างรัฐก็ดี ระหว่างประชาชนก็ดี เป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนไม่อาจแยกจากกันได้ ทั้งนี้ เพราะบ้านเมืองของเราอยู่ใกล้ชิดติดต่อกัน ประชาชนทั้งสองฝ่ายนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน มีขนบธรรมเนียมตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีเหมือนกัน จนได้ชื่อว่าเป็นญาติสนิท ความสัมพันธ์อันสนิทสนมและสืบเนื่องยาวนานนี้ ได้เป็นพื้นฐานอันแน่นหนาที่รองรับและเกื้อกูลความสัมพันธ์ทางการทูต และความร่วมมือระหว่างไทย-ลาวในปัจจุบัน บรรลุผลที่น่าพึงพอใจ ทั้งจะ

^{๒๘} เอเชียปริทัศน์ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๔๑. หน้า ๖ และ รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการร่วมไทย-ลาว ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๔.

ยังพัฒนาก้าวหน้าต่อไป โดยเฉพาะท่านประธานประเทศเองนั้น ได้มีบทบาทสำคัญเป็นพิเศษในการเสริมสร้างมิตรภาพความร่วมมือของไทยกับลาว^{๒๕}

และฯพณฯ นายโกสอน พมวิหาน กราบบังคมทูลตอบ ความว่า สปป.ลาวและไทยไม่เป็นเพียงประเทศเพื่อนบ้านกันสองประเทศเท่านั้น แต่ประชาชนยังเป็นเครือญาติที่ใกล้ชิดกันที่ประวัติศาสตร์บอกว่า สืบเชื้อสายมาจากขุนบรม จึงทำให้มีศาสนาวัฒนธรรม และภาษาคู่กัน ชาวลาวยินดีที่สมเด็จพระเพทรัตนราชสุตา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๕๐ ซึ่งพัฒนาความสัมพันธ์ลาว-ไทยในหลายๆ ส่วน เห็นได้จากด้วยการเดินทางแลกเปลี่ยนผู้แทนรัฐบาลและกองทัพ และการบรรลุข้อตกลงเพื่อแก้ไขปัญหา พร้อมกับจัดตั้งกรอบความร่วมมือขึ้น และปัจจุบันนี้รัฐบาลลาวได้ปรับปรุงนโยบายใหม่ที่เปิดความสัมพันธ์และความร่วมมือกับหลายประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสปป.ลาวจะได้เข้าร่วมสนธิสัญญาบาทลี และพร้อมจะเข้าร่วมอาเซียนในฐานะผู้สังเกตการณ์^{๒๖}

จากนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินทรงนำนายโกสอนเดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต^{๒๗} ในการนี้ คณะผู้บริหารของสปป.ลาวได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนครด้วย

หลังจากเดินทางกลับสู่สปป.ลาว ฯพณฯ นายโกสอน ได้ทูลเกล้า ฯ ถวายสาส์น กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานความช่วยเหลือในการจัดตั้งโครงการพัฒนาชนบทในสปป.ลาว อันเป็นที่มาของโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร หลัก ๒๒ ความว่า ฯพณฯ นายโกสอนปรารถนาที่จะจัดสร้างโครงการพัฒนาชนบทขึ้นแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ วิชาการ และประสบการณ์จากความเป็นจริงให้แก่ราษฎรและนักพัฒนาลาว ในลักษณะของโครงการตามพระราชดำริของพระองค์ แต่เนื่องจากว่ายังขาดเงื่อนไขและปัจจัยบางอย่าง เช่น พาหนะและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ตลอดจนนักวิชาการที่มีความรู้ ฉะนั้นจึงขอพระราชทานพระมหากรุณาธิ-คุณความร่วมมือในโครงการนี้ ซึ่ง ฯพณฯ นายโกสอนเห็นว่า หากโครงการนี้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประชาชนลาว ทั้งจะเป็นสัญลักษณ์แห่งไมตรีจิตมิตรภาพอันพี่น้อง และความร่วมมืออันดี

^{๒๕} ประมวลพระราชดำรัส และ พระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๕. หน้า ๘ - ๙.

^{๒๖} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒ - ๑๓. ถอดความจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

^{๒๗} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๔ - กันยายน ๒๕๓๕. หน้า ๗๘ - ๘๔.

ระหว่างไทย-ลาวช่วงกาลนาน^{๓๒} ซึ่งต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

๓.๒) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๕ เป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศที่เสด็จพระราชดำเนินไป และเสด็จพระราชดำเนินกลับภายในวันเดียวกัน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในพระราชนิพนธ์ เรื่อง ม่วนซื่นเมืองลาว ถึงการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ว่า^{๓๓}

...วันศุกร์ที่ ๑๐ ... ไปเยี่ยมโรงเรียนบ้านดงนา อำเภอสรีเมืองใหม่ กับบ้านปากลา อำเภอโขงเจียม ... ข้าพเจ้ายังไม่กลับกรุงเทพฯ อยู่ต่ออีกวัน เพื่อจะได้ไปเที่ยวลาวกันสักวัน

...ให้จังหวัดอุบลฯ ไปติดต่อกับเจ้าแขวงจำปาสัก ปรีक्षाกันว่า ข้าพเจ้ามีเวลาแค่วันเดียว เขาจะพาไปไหน ... เจ้าแขวงก็ยินดีรับรอง แจ่มจัน ... สำหรับเรื่องสถานที่นั้น ทางลาวบอกว่าเขารู้จักข้าพเจ้าดีว่า ควรจะขอบอะไรไม่ขอบอะไร เพราะฉะนั้นทางไทยไม่ต้องห่วง...

การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้มีลักษณะเป็นการส่วนพระองค์ และค่อนข้างกระตั้นหัน อีกทั้งมีเวลาจำกัดเพียงวันเดียว กระนั้นทางสปป.ลาว ก็จัดการต้อนรับอย่างสมพระเกียรติและจัดเตรียมสถานที่ทอดพระเนตรได้อย่างเหมาะสม

ในครั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ประทับเรือหางยาวพระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินจากท่าแพขนานยนต์ จังหวัดอุบลราชธานีไปยังแขวงจำปาสัก เพื่อทอดพระเนตรตลาดเช้าเมืองปากเซ และบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดโพธิ์พุทฺธยาศาสดาราม จากนั้น จึงเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรทัศนียภาพของเมืองปากซอง ซึ่งเป็นเมืองที่มีอากาศหนาวเย็นตลอดปี^{๓๔}

^{๓๒} สำนักพระราชพิธีการ. การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ ๘ - ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๕. หน้า ๑๓๕.

^{๓๓} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชนิพนธ์ ม่วนซื่นเมืองลาว. (กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๕) หน้า ๓.

^{๓๔} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๔ - กันยายน ๒๕๓๕. หน้า ๑๖๒ - ๑๖๓.

๓.๓) สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว

ช่วงกลางปีพ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ เยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของ ฯพณฯ นายไกสอน พมวิหาน ประธานประเทศสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงวางพวงมาลา ณอนุสาวรีย์นักรบนิรนาม โพนเต็ง จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปยังทำเนียบประธานประเทศ และทรงมีพระราชปฏิสันถารกับ ฯพณฯ นายไกสอน ต่อจากนั้น คำวันที่ ๑๓ มิถุนายน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงร่วมงานเลี้ยงถวายพระกระยาหารค่ำ ณ สภาแห่งชาติ และมีพระราชดำรัสตอบขอบใจประธานประเทศ ฯ ที่ได้จัดการรับเสด็จและจัดงานถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ ทรงรู้สึกประทับใจพระราชหฤทัยและชื่นชมในคำกล่าวของประธานประเทศ ฯ ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างประเทศ และประชาชนไทย-ลาว ซึ่งเป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนไม่อาจแยกจากกันได้ เพราะบ้านเมืองอยู่ใกล้ชิดกัน นับถือพุทธศาสนาและมีวัฒนธรรมประเพณีที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน จนถือว่าเป็นญาติมิตรสนิทสนม ความสัมพันธ์อันสืบเนื่องยาวนานนี้ เป็นพื้นฐานรองรับการแก้กู่ประสานประโยชน์ในด้านต่างๆ จนทำให้การดำเนินโครงการร่วมระหว่างทั้งสองประเทศบรรลุผลเป็นที่น่าพึงพอใจ และทรงเชื่อว่า จะพัฒนาก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคงในอนาคต ในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ได้มีความเจริญก้าวหน้าไปในระดับที่น่าพอใจยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อประธานประเทศและภริยา เดินทางไปเยือนประเทศไทย เมื่อเดือนมกราคม และนายกรัฐมนตรี พลเอกคำ ไซ สิ้นคอง ได้เดินทางไปเยือนประเทศไทย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ทำให้เป็นที่เชื่อมั่นว่าความเป็นมิตรไมตรีและความเข้าใจอันดีของประชาชนทั้งสองฝ่ายจะงอกงามไปพลูดยิ่งขึ้นไป^{๓๕}

จากนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จไปทอดพระเนตรการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวและโรงงานผลิตไฟฟ้าเขื่อนน้ำงึม ในการนี้ทรงปล่อยพันธุ์ปลาลงในอ่างเก็บน้ำ และพระราชทานพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ปลานิลแดงแก่เจ้าแขวงเวียงจันทน์เพื่อนำไปขยายพันธุ์ต่อไป ต่อจากนั้นพระราชทานพระราชวโรกาสให้คนไทยในสปป.ลาวเข้าเฝ้า ฯ ในการนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระราชทานพระราโชวาทว่า ทรงยินดีที่ได้มีโอกาสมาเยี่ยมสปป.ลาว ตามคำเชิญของรัฐบาลลาวในครั้งนี้ การมาเยือนครั้งนี้เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างทั้งสองประเทศให้มั่นคงยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและลาวมีความผูกพันที่มีมาช้านาน เพราะเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิดเคียงกัน

^{๓๕} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๔ – กันยายน ๒๕๓๕. หน้า ๒๑๘ – ๒๑๙.

และมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ทรงยินดีที่ได้ทราบว่าคนไทยที่มาอยู่ที่ลาวได้ประกอบอาชีพมั่นคง พร้อมกับทรงอวยพรให้คนไทยที่เข้าเฝ้าฯ^{๓๖}

๓.๔) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๓ (เป็นการส่วนพระองค์)

ปลายปีพ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว เป็นครั้งที่ ๓ และเป็นครั้งที่ ๒ ภายในปีพ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้เป็น การส่วนพระองค์ ระหว่างวันที่ ๑๖ – ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๕^{๓๗}

โดยหลังจากที่ทรงเข้าพบฯพณฯ นายโกสอน พมวิหาน แล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทำพิธีเปิดแพรคลุมป้ายถึงน้ำพระราชทานให้แก่โรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ และทรงปรุงอาหารผัดผักมิตรภาพพระราชทานแก่นักเรียน ต่อจากนั้น เสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งไปทอดพระเนตรทุ่งไหหิน เมืองซำเหนือ แขวงหัวพัน โดยระหว่างเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรวัดโพชัยชนาราม มีราษฎรจำนวนมากถือดอกไม้เฝ้ารับเสด็จและร้องต้อนรับตามรายทาง จากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมสถานที่ที่น่าสนใจต่างๆ ของแขวงพงสาตี ตลอดจนถ้ำตั้ง เมืองปากอู แขวงหลวงพระบาง ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปจำนวนมาก สมควรแก่เวลาจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับสู่กรุงเทพมหานคร^{๓๘}

ก่อนสิ้นปี ๒๕๓๕ ฯพณฯ นายโกสอน พมวิหาน ผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการสร้างความสัมพันธ์ไทย – ลาว ได้ถึงแก่อสัญกรรมลง ฯพณฯ หนูฮัก พูมสะหวัน เข้าดำรงตำแหน่งประธานประเทศแทน โดยวันเสาร์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปในพิธีฉาบปูนกิจศพ นายโกสอน พมวิหาน ประธานประเทศสปป.ลาว ณ ลานพระธาตุหลวงกรุงเวียงจันทน์ ในโอกาสนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงร่วมพิธีฉาบปูนกิจศพด้วย^{๓๙}

การที่ ฯพณฯ นายโกสอน ถึงแก่อสัญกรรมกระทันหัน ภายหลังจากที่ดำรงตำแหน่งประธานพรรคและประธานประเทศเพียงปีเศษ ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศทางการเมืองลาวพอสมควร ถึงขนาดที่

^{๓๖} เรื่องเดิม. หน้า ๒๑๘ – ๒๒๓.

^{๓๗} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๕ – กันยายน ๒๕๓๖. หน้า ๑๔..

^{๓๘} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. เรื่องเดิม. หน้า ๑๘ – ๑๕๐

^{๓๙} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๕ – กันยายน ๒๕๓๖. หน้า ๕๘.

รัฐบาลลาวต้องประกาศห้ามการเดินทางเข้า-ออกลาวในช่วงนั้น เป็นเวลากว่า ๒ สัปดาห์ เพราะเกรงว่า กลุ่มต่อต้านรัฐบาลจะฉวยโอกาสที่การสูญเสียผู้นำสูงสุด เดินทางเข้าไปเคลื่อนไหวก่อวินาศกรรมเพื่อสร้างความวุ่นวายทางการเมืองขึ้น และขณะเดียวกันก็เป็นช่วงเวลาที่บรรดาผู้นำพรรคกำลังประชุมวาระพิเศษเพื่อสรรหาผู้นำพรรคและผู้นำประเทศขึ้นมาแทนฯพณฯ นายไกสอน^{๔๐}

ฯพณฯ นายหนุฮัก พุมสะหวัน เข้ารับตำแหน่งประธานประเทศสปป.ลาว ไล่เกี่ยวกับการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายชวน หลีกภัย (สมัยที่ ๑) ที่ดำเนินนโยบายค่อนข้างขัดแย้งกันเอง คือ ยังคงสานต่อการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ตลอดจนต้องการร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และสหภาพพม่า เพื่อจัดตั้งเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ แต่กลับดำเนินนโยบายต่างประเทศตามแนวทางของมหาอำนาจตะวันตก ซึ่งสร้างความไม่พอใจกับประเทศเพื่อนบ้านโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ในที่สุดแล้วรัฐบาลยังสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีกับสปป.ลาวไว้ได้ แต่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ไทยที่มีอิทธิพลต่อสปป.ลาวสูงขึ้น เป็นเหตุสร้างความไม่พอใจต่อไทยขึ้น เมื่อการที่สปป.ลาวรู้สึกว่าการลงทุนของไทยมุ่งตั้งดวงทรัพยากรของลาว สะท้อนออกมาจากข้อเรียกร้องของฯพณฯ นายหนุฮัก ฯ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ว่าให้นำข้อตกลงการร่วมมือไทย – ลาวออกปฏิบัติ แต่ในขณะเดียวกันก็เดือนนักธุรกิจไทยให้เลิกใช้การลงทุนเป็นฉากก้ำบังการสร้างความแตกแยกของลาว^{๔๑}

อย่างไรก็ดี ความไม่พอใจดังกล่าวของผู้นำสปป.ลาว มิได้มีหลักฐานระบุว่า เป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวเท่าใดนัก เมื่อนายชวน หลีกภัย เดินทางไปเยือนสปป.ลาว ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ก็ไม่ปรากฏปัญหาประการใด การเสด็จพระราชดำเนินในปีปลายถัดมา สปป.ลาวก็ได้ต้อนรับอย่างสมพระเกียรติอย่างที่เคยปฏิบัติมาทุกครั้ง

๔) พุทธศักราช ๒๕๕๖

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๔

ปีพ.ศ. ๒๕๕๖ สปป.ลาวมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมืองภายในและเศรษฐกิจ บางส่วนที่เกี่ยวข้องกับไทย คือ ด้านการเมืองสปป.ลาว ได้มีการปฏิรูปปรับปรุงโครงสร้างของงานบริหารประเทศหลายประการ และได้เปิดโอกาสนักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถที่เป็นทายาทของผู้นำผู้ล่วงลับ ขึ้นมารับหน้าที่รับผิดชอบในกระทรวงสำคัญ ๆ ซึ่งบุคคลผู้หนึ่ง คือ นายสมสะหวาด เล่งสะหวัด อดีตเลขาธิการและที่ปรึกษาส่วนตัวของ ฯพณฯ นายไกสอน ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

^{๔๐} มานะ มาลาเพชร. เอเชียรายปี ๑๕๕๔/๒๕๓๖. หน้า ๑๓๑.

^{๔๑} กุศมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. เรื่องเดิม. หน้า ๒๒๘.

การต่างประเทศ^{๔๒} ทำให้เห็นนโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์กับไทยของนายโกสอนมีหลักประกันว่าจะได้รับการสานต่อ ส่วนด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลสปป.ลาวได้เตรียมแผนการค้ากับต่างประเทศสำหรับปีต่อมา (พ.ศ. ๒๕๓๗) โดยแถลงต่อที่ประชุมการค้าประจำปีพ.ศ. ๒๕๓๖ ณ กรุงเวียงจันทน์ว่า รัฐบาลลาวได้วางนโยบายสร้างความสัมพันธ์ และร่วมมืออย่างชัดเจน โดยเฉพาะกับเวียดนาม จีน กัมพูชา และไทย^{๔๓} จะเห็นได้ว่า ๓ ใน ๔ เป็นประเทศในกลุ่มสังคมนิยม มีเพียงไทยประเทศเดียวเท่านั้นที่เป็นประเทศทุนนิยม

ในปีนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว เป็นครั้งที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของนายกรัฐมนตรีแห่งสปป.ลาว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเข้าพบฯ พลต.ฯ นายหนุฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศสปป.ลาวแล้ว จึงเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ และทรงประกอบพิธีเปิดระบบประปาที่ออกแบบและก่อสร้างโดยความร่วมมือระหว่างกรมชลประทาน (ไทย) และโรงเรียนฯ ซึ่งเมื่อติดตั้งระบบประปານี้แล้วจะทำให้อนามัยของนักเรียนดีขึ้น และมีพระราชดำริที่จะนำสุกรลูกผสมเหมาะสมกับคูรอกเจอซี ที่พระราชทานชื่อพันธุ์สุกรนี้ว่า พันธุ์มิตรสัมพันธ์ มาเลี้ยงในโรงเรียนฯ ต่อไป

จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเครื่องมือแพทย์แก่โรงพยาบาลโพนโฮง และทรงเยี่ยมสภากาแดง (กาชาดลาว) ต่อจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรน้ำตกตาดกลางซี แขวงหลวงพระบาง และเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังเมืองคำเกิด แขวงบอลิคำไซ เพื่อทอดพระเนตรสถานที่ก่อสร้างสถานีกำเนิดไฟฟ้าพลังงานน้ำลำพาว โดยมีบริษัทพัฒนาเขตภูคุดอย ภูวการต้อนรับ พร้อมจัดเตรียมเรือนรับรองนำอุ่น ให้ที่ประทับแรมซึ่งสร้างขึ้นเพื่อ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นการพิเศษ

หลังจากที่ทรงเยี่ยมโรงเรียนและอนุบาลหลักชาว พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองนากาย ซึ่งมีการสร้างเรือนรับรองใหม่เพื่อถวายการต้อนรับเป็นการพิเศษเช่นเดียวกับที่เมืองคำเกิด และทรงพระ-

^{๔๒} ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. เอเชียรายปี ๑๙๙๕/๒๕๓๘. หน้า ๑๓๓.

^{๔๓} บงกช หงษ์คำมี. เอเชียรายปี ๑๙๙๔/๒๕๓๗. หน้า ๑๔๙.

* บริษัทของรัฐ ปกครองดูแลเขตพิเศษภูคุดอยในรูปบริษัท มีหน้าที่หาทุนด้วยตนเองด้วยการค้าไม้เป็นรายได้หลัก และช่วยเหลือประชาชนของเขตให้ตั้งถิ่นฐาน

ดำเนินทอดพระเนตรพื้นที่ป่าแปก และทรงศึกษาพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ด้วยความสนพระราชหฤทัย^{๔๔} รวมทั้งทอดพระเนตรถ้ำแอ่น แขวงคำม่วน ด้วย^{๔๕}

๓.๒.๓ ช่วงความสัมพันธ์เพื่อฟู พุทธศักราช ๒๕๓๗ - ๒๕๔๒

๑) พุทธศักราช ๒๕๓๗

๑.๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (ครั้งที่ ๕) ไปทรงเปิดสะพานมิตรภาพ ไทย – ลาว และเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว

การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๘ -๙ เมษายน ๒๕๓๗ ถือเป็นจุดสูงสุดของความสัมพันธ์ไทย-ลาว นับตั้งแต่สถาปนาความสัมพันธ์กันใหม่ และเรียกได้ว่าเป็นเหตุการณ์ครั้งประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง เนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศมาเป็นเวลานาน ยิ่งกว่านั้น การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกอบพิธีเปิดสะพานมิตรภาพร่วมกับ ฯพณฯ นายอนุสัฏ ๑ ซึ่งทำให้ประชาชนไทยและลาวสามารถเดินทางเข้าออกได้สะดวกง่ายดายอย่างไม่เคยมีมาก่อน พร้อมทั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร หลัก ๒๒ เพื่อช่วยเหลือประชาชนชาวลาว

วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งไปยังสะพานข้ามแม่น้ำโขง หนองคาย-เวียงจันทน์ (สะพานมิตรภาพ) ซึ่งเป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างประเทศแห่งแรก ที่รัฐบาลไทย รัฐบาลสปป.ลาว และสำนักงานความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศออสเตรเลียร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อเป็นคมนาคมระหว่างประชาชนและขนส่งสินค้า รวมทั้งเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างสปป.ลาวกับไทย ใช้เวลาสร้างรวมทั้งสิ้น ๑ ปี ๓ เดือน มีความยาวทั้งสิ้น ๑,๑๗๘ เมตร ทอดข้ามจากฝั่งไทยบริเวณ หาดจอมมณี บ้านจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ไปยังฝั่งลาวบริเวณท่านาแล้ง บ้านม่วง เมืองหาดทรายฟอง แขวงเวียงจันทน์

หลังจากที่ นายพล จอห์น คิตติง นายกรัฐมนตรี กล่าวมอบสะพานมิตรภาพแก่นายกรัฐมนตรีของไทยและสปป.ลาวแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกดปุ่มไฟฟ้าเปิดแพรคลุมป้ายสะพานมิตรภาพ พร้อมกับ ฯพณฯ นายอนุสัฏ จากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ

^{๔๔} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ประทับแรมชั่วคราวในป่า และทรงประกอบอาหารกบทอดกระเทียมพริกไทย พระราชทานแก่คณะบุคคลตามเสด็จ

^{๔๕} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. เรื่องเดิม. หน้า ๑๖๕ - ๒๘๔. และ พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๖ - กันยายน ๒๕๓๗. หน้า ๓๕..

พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
สู่สปป.ลาว โดยรัฐบาลสปป.ลาว จัดเตรียมหอคำถวายเป็นที่ประทับแรม*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร
หลัก ๒๒ ห้วยซอน-ห้วยซั่ว พร้อมกับ ฯพณฯ นายหนุฮัก ซึ่งโครงการนี้เกิดขึ้นจากการที่ สืบเนื่องมาจาก
ที่ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน อดีตนายกรัฐมนตรีสปป.ลาว พร้อมด้วยคณะผู้บริหารระดับสูง ได้มีโอกาส
เดินทางไปเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๕
ต่อมา จึงได้มีสาส์นขอพระราชทานความช่วยเหลือในการจัดตั้งโครงการพัฒนาชนบทขึ้นแห่งหนึ่ง
ในลักษณะเช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายลาวได้
ร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน
กปร.) จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะจัดตั้งศูนย์ ฯ ได้พื้นที่ทางทิศใต้ของบ้านนาียง เมืองนาทรายทอง
กำแพงนครเวียงจันทน์ ประมาณ ๒๒ กิโลเมตร เพื่อให้ดำเนินการตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

การดำเนินการระยะแรกก่อนปีพ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการสำรวจพื้นที่ วางแผนการใช้ที่ดิน สำรวจ
สภาพเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่โครงการ ฯ การก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา
ตลอดจนถนนภายในศูนย์ ฯ นอกจากนั้น ยังได้มีการสำรวจออกแบบและสร้างอ่างเก็บน้ำพร้อมระบบ
ส่งน้ำ ๒ แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำห้วยซอนและห้วยซั่ว เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในหมู่บ้านเป้าหมาย
และมีการทำแปลงสาธิตด้านการเกษตร การประมง ควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ซึ่งจะเป็นแบบของการเกษตร
แบบผสมผสาน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หลังจากทรงพระดำเนินทอดพระเนตรศูนย์ ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัส
เกี่ยวกับโครงการฯ หลายประเด็น เช่น พื้นที่ดินบริเวณศูนย์ฯ มีสภาพแข็ง จึงควรريبปลูกหญ้าแฝกให้ดิน
นุ่มขึ้น ควรอ่างเก็บน้ำตอนล่างเพิ่มเติมอีกอย่างน้อย ๒ แห่ง เพื่อรับปริมาณน้ำส่วนเกินจากอ่างเก็บน้ำ
ห้วยซอน และพื้นที่เพาะปลูกควรจัดเป็นลักษณะทฤษฎีใหม่ คือ ทำแปลงเล็กๆ ประมาณ ๑๐ ไร่ พร้อมกับ
ขุดสระน้ำ ด้วยวิธีนี้จะสามารถปลูกข้าวเพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนได้^{๔๖}

หอคำถือเป็นสมบัติแห่งชาติคู่บ้านคู่เมืองของลาว สร้างโดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช แห่งนครหลวงพระบาง
เมื่อศตวรรษที่ ๑๖ เพื่อใช้เป็นที่เมื่อประทับแรมระหว่างเสด็จมาประกอบพระราชพิธีงานบุญพระธาตุหลวง ณ นครเวียงจันทน์
หลังจากนั้นหอคำก็ได้ถูกใช้เป็นพระราชวังของเจ้ามหาชีวิตองค์ต่อๆ มา แม้ว่าปัจจุบันสปป.ลาวจะปกครองด้วยระบอบ
สังคมนิยม หอคำก็ยังถูกใช้เป็นเรือนรับรองบุคคลที่สำคัญจากต่างประเทศ มีผู้ได้รับเกียรติมาก่อนแล้ว ๒ ท่าน ซึ่งเป็น
ผู้นำของประเทศสังคมนิยมที่สนิทสนมกับสปป.ลาวเป็นพิเศษ คือ นายเบรสนเนฟ ประธานาธิบดีแห่งสหภาพโซเวียต
และนายฟามวันดง นายกรัฐมนตรีเวียดนาม : จาก มติชน. วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๗.

^{๔๖} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๖ - กันยายน ๒๕๓๗. หน้า ๑๗๘ - ๑๘๐.

ค่ำวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๗ ในโอกาสที่ประธานประเทศแห่งสปป.ลาวถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ ณ หอสภาแห่งชาติ ฯพณฯ นายหนุฮักได้ปราศรัยกราบบังคมทูล ความว่า ชาวลาวภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้ต้อนรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ลาวและไทยได้ตั้งอยู่ใกล้ชิดติดต่อกันเหมือนกันกับหลายประเทศในโลก แต่มีจุดพิเศษอยู่ที่ว่า ประชาชนสองประเทศได้ผูกพันกันมาแต่โบราณกาลด้วยต้นกำเนิดทางด้านเชื้อชาติ มีภาษาคลายคลึงกัน นับถือพุทธศาสนา มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน จนบางอย่างไม่สามารถจำแนกได้ว่า อันใดเป็นของไทย อันใดเป็นของลาว ถึงว่ามีบางครั้งได้มีสิ่งกระทบ กระเทือนถึงจิตใจซึ่งกันและกัน แต่ประชาชนลาว-ไทยก็ยังไปมาหาสู่ ทำบุญทำทานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ในฐานะญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดสนิทสนม เป็นที่ชัดเจนว่า หากรู้ใช้จุดพิเศษนี้เป็นหลัก ก็จะสามารถแก้ไขทุกๆ ปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างกัน การเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อเดือนมิถุนายน ปี๒๕๓๕ และการเสด็จเยี่ยมเยือนลาวหลายครั้งแล้วของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทำให้ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสองประเทศเพิ่มความหนักแน่นขึ้นครั้งนี้ ทั้งสองพระองค์ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมโครงการที่ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ฯพณฯ นายโกสอน พมวิหาน และเป็นสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพระหว่างสองประเทศ อันจะทำให้ไทย-ลาวได้คงอยู่ร่วมกัน ในฐานะบ้านพี่เมืองน้องต่อไป^{๔๗}

ต่อมา วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระธาตุหลวง จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังโครงการส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้า หลักร ๖๗ ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานอุปกรณ์การเรียน การสอน และอุปกรณ์กีฬา^{๔๘} และเงินจำนวน ๑ แสนบาท (๑ ล้านบาท) แก่ทางโรงเรียน^{๔๙} ต่อจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ชุมชนชาวไทยในสปป.ลาว เข้าเฝ้า ฯ ณ โรงแรมล้านช้าง เพื่อทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน และน้อมเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งสองแห่ง และเพื่อ โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย ในครั้งนั้น มีบุคคลผู้ขอพระราชทานทูลเกล้า ฯ ถวายเงินสำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินสปป.ลาวทั้งสิ้น ๕๗ ราย รวมเป็นเงิน ๒,๔๓๔,๕๕๘ บาท และ บุคคลผู้ขอพระราชทานทูลเกล้า ฯ ถวายเงินตามพระราชอัธยาศัย มีทั้งสิ้น ๑๔ ราย รวมเป็นเงิน ๕๕๐,๐๐๐ บาท^{๕๐} ซึ่ง

^{๔๗} ประมวลพระราชดำรัส และ พระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๗.

หน้า ๒๖๔ -๒๖๖.

^{๔๘} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๖ – กันยายน ๒๕๓๗. หน้า ๑๘๑ – ๑๘๒.

^{๔๙} สำนักราชเลขาธิการ. เรื่องเดิม. หน้า ๒๓๓.

^{๕๐} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๖๖ - ๒๖๕.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงินกับสิ่งของทุกรายการให้แก่เอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์นำไปมอบให้ทั้งสองโครงการ และโรงพยาบาล ๑๐๓ ของกองทัพประชาชน ในกรณีนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัสแก่ชุมชนชาวไทย ความว่า คนไทยที่พำนักในสปป.ลาวนี้ ถือเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งหลาย ซึ่งจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่นิยมนักใคร่ของทั้งทางการและประชาชนลาว เพื่อให้ทั้งสองประเทศเจริญมั่นคงและสงบสุข และต้องระลึกว่าต้องรักษาระดับการปฏิบัติเช่นนี้ต่อไป หากว่ารักษาไม่ไ้ระดับ ความผาสุกของและมิตรของไทยและสปป.ลาวจะลดลง ฉะนั้นการพำนักอยู่ในสปป.ลาวก็คงไม่มีความผาสุก และลงท้ายก็ไม่สามารถที่จะมาอยู่ได้ ทุกคนจึงมีหน้าที่สำคัญที่จะส่งเสริมมิตรภาพ ช่วยอะไรได้ก็ควรจะช่วย อย่างเช่นที่วันนี้ได้นำเงินและสิ่งของมาให้ ในภูมิภาคนี้ระยะหลายปีที่ผ่านมาได้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เราต้องรักษาการพัฒนาไว้ ไม่เป็นเหมือนประเทศในทวีปอื่นที่รบพุ่งกัน ขอให้ทุกท่านทั้งคนไทยหรือลาวเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ให้ประชาชนในภูมิภาคอื่นในโลกเห็นมิตรภาพลาวไทยเป็นตัวอย่าง^{๕๑}

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงร่วมพิธีบายศรีสู่พระขวัญที่จัดขึ้นหอคำ โดยมี ฯพณฯ นายหนุฮัก พันเอกบุญยัง วอลละจิต และผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาวุโสลาว ๕๐ คน เฝ้า ฯ รับเสด็จ ก่อนเสด็จพระราชดำเนินนิวัติประเทศไทย เมื่อเวลา ๑๘.๕๕ น.^{๕๒}

๑.๒) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๖

ช่วงปลายปี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๘ ตุลาคม— ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ เป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวเป็นครั้งที่ ๖ และเป็นครั้งที่ ๒ ภายในปีพ.ศ. ๒๕๓๗ หลังจากที่ทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาแล้วเมื่อเดือนเมษายน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเข้าพบ ฯพณฯ นายหนุฮัก พุมสะหวัน ในการนี้ นายหนุฮัก กราบบังคมทูลว่า ปีพ.ศ. ๒๕๓๗ นี้ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวดีมาก เป็นการเปิดศักราชใหม่ ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว สมควรแก่เวลา จึงเสด็จพระราชดำเนินไปแขวงไซยะบุรี เพื่อทอดพระเนตรสภาพป่าดิบแล้งที่ภูโฮงและโรงเรียนชนเผ่า แขวงไซยะบุรี ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อให้นักศึกษาแก่ชนเผ่าลาวลุ่ม ลาวสูง และลาวเทิง รวมทั้งเด็กกำพร้า ตลอดจนสถานที่น่าสนใจอื่นๆ อาทิ กิจการของบริษัทหงสาลีกไนต์ การขุดพลอย รวมทั้ง

^{๕๑} ประมวลพระราชดำรัส และ พระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๗. หน้า ๒๗๑ - ๒๗๓.

^{๕๒} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๖ - กันยายน ๒๕๓๗. หน้า ๑๘๒ - ๑๘๓.

บำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดจอมเขามณีรัตน์ ทรงพระดำเนินทอดพระเนตรด้านสุลกากร
ริมฝั่งโขง และทรงเยี่ยมหมู่บ้านพัฒนาน้ำเกินของชนกลุ่มน้อยชาวจีน^{๕๓}

ภายหลังจากการเสด็จพระราชดำเนินสปป.ลาวอย่างเป็นทางการของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ครั้งนี้แล้ว สมเด็จพระพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จเยือนกรุงเวียงจันทน์ เมืองโพนสะหวัน
แขวงเซียงขวาง และแขวงหลวงพระบาง ระหว่างวันที่ ๑๒ – ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ด้วย

นอกจากการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวครั้งประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงจุดสูงสุดของ
ความสัมพันธ์ไทย-ลาวแล้ว ปีพ.ศ. ๒๕๓๗ นี้ ยังสะท้อนถึงแนวทางรักษามิตรเก่าสร้างมิตรใหม่ของ
สปป.ลาวได้อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในแง่ที่ลาวหันกลับมาให้ความสำคัญต่อการสร้างสัมพันธ์กับ
ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันมาก โดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างทางการเมือง เห็นได้จากที่สปป.ลาว
สนับสนุนให้แลกเปลี่ยนการเยือนอย่างเป็นทางการของผู้ในระดับสูงทางการเมืองของลาวกับไทย จีน
เวียดนาม กัมพูชา พม่า มาเลเซีย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย ตลอดช่วงปีพ.ศ. ๒๕๓๗^{๕๔}

พร้อมกันนั้น ในปีนี้ได้มีการก่อตั้งสมาคมมิตรภาพไทย-ลาวขึ้นแล้วอย่างเป็นทางการ ตามข้อตกลง
ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๑ สมาคมนี้นี้ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศ ให้จัดกิจกรรมทางด้าน
วัฒนธรรมร่วมกันระหว่างไทย-ลาว เป็นประจำทุกปี นับได้ว่าเป็นการดำเนินความสัมพันธ์ทางด้าน
วัฒนธรรมระหว่างไทย-ลาว อีกรูปแบบหนึ่ง ผู้มีบทบาทในการก่อตั้งสมาคมมิตรภาพไทย-ลาว และดำรง
ตำแหน่งเป็นนายกสมาคมคนแรก คือ นายอาสา สารสิน (พ.ศ.๒๕๔๕) ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นราช-
เลขาธิการคนปัจจุบัน ขณะที่ นายพุมิ ทิบพะวอน ผู้ว่าการธนาคารแห่ง สปป.ลาว เป็นประธานฝ่ายลาว
สมาคมมิตรภาพไทย-ลาวดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว
อย่างสม่ำเสมอ อาทิ จัดสัมมนาด้านธุรกิจและสื่อมวลชน นำคณะสันถวไมตรีทางเศรษฐกิจไปเยือนสปป.ลาว
เข้าร่วมงานเฉลิมฉลองหรืองานบุญสำคัญๆ จัดการประชุมร่วมกันทุกปี สนับสนุนให้มีการสอนภาษาลาว
ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{๕๕} และก่อตั้งศูนย์ข้อมูลลาว เพื่อประโยชน์ของบุคคลทั่วไปที่ต้องการความรู้
เกี่ยวกับลาวในมหาวิทยาลัยขอนแก่นเช่นกัน โดยกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมมิตรภาพไทย-ลาวได้มีการ
เผยแพร่ผ่านทางวารสารมิตรภาพไทย-ลาวเป็นประจำ

^{๕๓} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชนิพนธ์ ลาวใกล้บ้าน. (กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๘) หน้า ๒ – ๓๔๕.

^{๕๔} มานะ มาลาเพชร. เอเชียรายปี ๑๕๕๔/๒๕๓๗. หน้า ๑๔๐.

^{๕๕} จากเว็บไซต์ของกระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th>

๒) พุทธศักราช ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวแล้ว ความสัมพันธ์ ไทย-ลาวดูราบรื่นไปแทบทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นการค้าการลงทุน ที่กลุ่มธุรกิจไทยได้รับอนุมัติสัมปทานมากขึ้น หรือการแก้ไขปัญหาคอขวด ที่ทั้งสองชาติสามารถจัดทำความตกลงระหว่างราชอาณาจักรไทย และสปป.ลาว เกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกัน ได้ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๘ อีกทั้ง ๗๗ นายหนุอ๊ก พุมสะหวัน ประธานประเทศสปป.ลาว ยังได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยเมื่อ ต้นปี อีกทั้งกลางปีพ.ศ.๒๕๓๘ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมด้วย พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จพระดำเนินเยือนสปป.ลาวเพื่อทรงเยี่ยมสถานที่ต่างๆ ของสปป.ลาว ดังเช่นทรงปฏิบัติโดยตลอดมา และทรงประกอบพิธีเปิดอ่างเก็บน้ำห้วยซอน หัวใจสำคัญ ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีมูลค่าถึงประมาณ ๘๐ ล้านบาท

๒.๑) ๗๗ นายหนุอ๊ก พุมสะหวัน ประธานประเทศสปป.ลาว เดินทางเยือนประเทศไทยในฐานะ พระราชอาคันตุกะ

๗๗ นายหนุอ๊ก พุมสะหวัน ประธานประเทศสปป.ลาวและภริยา ได้เดินทางมาเยือนไทย อย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะ เป็นครั้งแรกในฐานะประธานประเทศ ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับ ๗๗ นายหนุอ๊ก เดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง เป็นที่พำนักของ ๗๗ นายหนุอ๊ก และพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำเพื่อเป็น เกียรติแก่ประธานประเทศแห่งสปป.ลาว และภริยา ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในค่ำวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ จากนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงนำ ๗๗ นายหนุอ๊ก และภริยาเยี่ยมชมวัดพระสิงห์วรวิหาร จังหวัด เชียงใหม่ และโครงการพัฒนาออยตุงจังหวัดเชียงราย^{๕๖} ในการนี้ ๗๗ นายหนุอ๊ก ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอออยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้วย^{๕๗}

การเดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะ ของ๗๗นายหนุอ๊กฯ เป็นการยืนยันว่า ผู้นำลาวให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับไทยเสมอมา และในช่วงเดียวกันนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ตกลงซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนน้ำเทิน-หินบูน ส่วนบริษัทของไทยได้รับ

^{๕๖} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๗ - กันยายน ๒๕๓๘. หน้า ๑๒๒ - ๑๒๕.

^{๕๗} "๗๗ ประธานประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเยี่ยมชม โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ." มุลนิธิพัฒนา เมษายน ๒๕๓๘. หน้า ๑๕ - ๒๔.

สัมปทานเขื่อนน้ำจืดเพิ่มอีกแห่งหนึ่ง เห็นได้ว่ารัฐบาลลาวยอมรับบทบาทของบริษัทเอกชนของไทยในด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคของลาว ทั้งเส้นทางคมนาคม ไฟฟ้า การสื่อสาร โทรคมนาคม ล้วนแต่เป็นการอนุมัติให้สัมปทานแก่กลุ่มเอกชนไทยมากกว่าประเทศอื่นๆ พร้อมกันนี้ สปป.ลาวยังยืนยันถึงการเปิดความสัมพันธ์กับทุกประเทศโดยไม่แบ่งแยกระบอบการปกครอง ดังที่ นายคำมูย แก้วบัวละพา รองนายกรัฐมนตรีและกรรมการการเมือง กล่าวต่อที่ประชุมสภาแห่งชาติ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๓๘ ว่า ด้วยสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้พรรคและรัฐต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของประเทศ เพราะฉะนั้นแนวทางสร้างประเทศมิตร โดยไม่แบ่งแยกลัทธิการเมือง จึงเป็นแนวทางที่ถูกต้อง^{๕๘}

ถัดมาในปีพ.ศ.๒๕๓๘ สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยือนแขวงจำปาสัก ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ มกราคม ๒๕๓๘ จากนั้น ในเดือนเมษายน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว พร้อมด้วย พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

๒.๒) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว (ครั้งที่ ๗) พร้อมด้วย พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว พร้อมด้วย พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า พัชรกิติยาภา ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๑ เมษายน ๒๕๓๘ ครั้นเสด็จพระราชดำเนินถึงสปป.ลาว ทั้งสองพระองค์ได้ไปทอดพระเนตรมหาวิทยาลัยแห่งชาติ (เดิมคือวิทยาลัยสร้างครูจวงโคก)^{๕๙} ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เคยเสด็จพระราชดำเนินมาแล้วเมื่อพ.ศ. ๒๕๓๓ โดยระหว่างทางเสด็จพระราชดำเนินไปนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชกระแสหารือกับนายสมสะหวาด เล่งสะหวัด เรื่องผลกระทบจากการที่ค่าเงินกีบลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาหารของเด็กนักเรียน โรงเรียนวัฒนธรรม จึงทรงมีพระราชดำริที่จะตั้งกองทุนช่วยเหลือเรื่องอาหารและตรัสถามนายสมสะหวาดถึงการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของลาวด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จพระราชดำเนินไปทรงพบ ฯพณฯ นายหนุฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศสปป.ลาวที่หอคำ ในการนี้ นายหนุฮักกราบบังคมทูลว่า เมื่อไปเมืองไทยก็รู้สึกพอใจที่ได้เข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แสดงว่ามีมิตรภาพระหว่างประเทศดี มีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน และขอพระราชทานฝากความระลึกน้อมเกล้า ฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความก้าวหน้าโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรหลัก ๒๒ เพื่อทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

^{๕๘} ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. เอเชียรายปี ๑๙๙๕/๒๕๓๘. หน้า ๑๔๐ - ๑๔๓..

^{๕๙} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๘ - กันยายน ๒๕๓๘. หน้า ๑๘๕.

อ่างเก็บน้ำห้วยซอน และพระราชทานสิ่งของช่วยเหลือราษฎรลาวที่ประสบอุทกภัย ผ่านทางเจ้าเมืองเวียงจันทน์^{๖๐}

ต่อจากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสถานที่น่าสนใจต่างๆ เช่น เมืองเก่าไชยเสดถา การร่อนทองที่ริมฝั่งลำน้ำเซกอง แขวงอัตตะปือ โรงพยาบาลและโรงเรียนต่างๆ ในแขวงเซกอง และเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานสิ่งของให้โรงเรียนอุคมปากเซ แขวงจำปาสัก แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพมหานคร^{๖๑}

หลังจากนั้น ในเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ ในการประชุมคณะกรรมการร่วมไทย-ลาว ที่ประชุมได้ยอมรับว่า ชาวเมืองที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนไทย-ลาว เช่น ที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา กิ่งอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เป็นปัญหาที่กระทบต่อความสัมพันธ์ จึงได้ตกลงที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาชนกลุ่มนี้ และยังได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมมือการพัฒนาไฟฟ้าในสปป.ลาว โดยไทยซื้อไฟฟ้าตามที่สปป.ลาวร้องขอเพิ่มเป็น ๓,๐๐๐ เมกะวัตต์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๕ ตลอดจน ไทยได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่สปป.ลาว ๑๐๐ ทุน โครงการศูนย์พัฒนาบุคลากรด้านภาษาอังกฤษ และเตรียมความพร้อมแก่บุคลากรลาวในการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน^{๖๒}

๓) พุทธศักราช ๒๕๔๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๘

ในปีพ.ศ.๒๕๔๐ นี้ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทย และเดินทางเยือนสปป.ลาว เมื่อเดือนมิถุนายน แต่ปรากฏว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพลเอกชวลิตกับสปป.ลาว มิได้แสดงบทบาทโดดเด่นเท่าใดนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ดำเนินตามระบบปกติผ่านทางกลไกของกระทรวงการต่างประเทศไปด้วยดี จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเจรจาเหมือนในอดีต อย่างไรก็ดี ปีนี้ไทย-ลาวได้ร่วมลงนามความตกลงว่าด้วยการเดินทางข้ามแดนขึ้นอีกหนึ่งฉบับ

และหลังจากที่สปป.ลาวได้เข้าสมาชิกของอาเซียนแล้วตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๐ ก็ไม่ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองหรือพรมแดนกันอีกเลย ความขัดแย้งไทย-ลาวที่เกิดขึ้นหลังจากนี้มีเพียงกรณีช่องเม็ก-วังเต่า ในปีพ.ศ.๒๕๔๓ แต่ก็เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความระแวงแคลงใจในหมู่ผู้นำประเทศ

^{๖๐} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชนิพนธ์ ลาวคอนได้. (กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๕) หน้า ๔ - ๒๘.

^{๖๑} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๗ - กันยายน ๒๕๓๘. หน้า ๑๘๗ - ๑๘๘.

^{๖๒} บงกช หงษ์คำมี. เอเชียรายปี ๑๕๕๗/๒๕๔๐. หน้า ๑๕๗.

เป็นช่วงเวลาสั้นๆ ที่จะได้อีกต่อไป ส่วนปีพ.ศ. ๒๕๔๐ นี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนสปป.ลาวครบแล้วทุกแขวง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๔ มกราคม ๒๕๔๐ ซึ่งพระองค์ได้ทรงเข้าพบฯพณฯ นายหนุฮัก พุมสะหวัน ณ หอคำ ในโอกาสนี้ นายหนุฮักฯ กราบบังคมทูลถวายพระพรแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก จากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรน้ำตกตาดซอน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากประชาชนลาว และในอดีตเป็นที่ตั้งของขบวนการเคลื่อนไหว สมควรแก่เวลา จึงเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรศูนย์บริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั่ว และทรงประกอบพิธีเปิดแพรคลุมป้ายโรงประกอบอาหารของโรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗

ต่อจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปแขวงอุดมไซ ทอดพระเนตรพระราชอุทยานเมือง กรมวิฑิตผลิตเกลือสินเธาว์ของชาวบ้านภูบ่อเกลือ ตลอดจนพระราชทานสิ่งของแก่โรงพยาบาลและโรงเรียนของแขวงอุดมไซ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปแขวงหลวงน้ำทาเพื่อทอดพระเนตรด่านบ่อเต็น ซึ่งเป็นด่านท่องเที่ยวระหว่างลาว-จีน และด่านบ่อหาน ในเขตสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นด่านระดับชาติทางบกแห่งเดียวของจีนกับสปป.ลาว รวมทั้งทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ วัดหลวงเชียงใจ ตลอดจนทรงเยี่ยมโรงเรียนและโรงพยาบาลประจำแขวงหลวงน้ำทา แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับสู่กรุงเทพฯ^{๖๓}

๔) พุทธศักราช ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒

ปีพ.ศ.๒๕๔๑ สปป.ลาวขยายความสัมพันธ์ในวงกว้างมากขึ้น โดยให้ผู้นำทางการเมือง เดินทาง ไปต่างประเทศ และต้อนรับการมาเยือนของผู้นำทางการเมืองจากต่างชาติ รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรระหว่างประเทศมากปีหนึ่ง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผลจากการที่สปป.ลาวได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนตั้งแต่กลางปีพ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งมีการเดินทางแลกเปลี่ยนครั้งที่สำคัญ คือ พลเอกคำไตเดินทางไปเยือนบรูไน และสุดดำนบูรไนเดินทางมาเยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ซึ่งสุดดำนบูรไนทรงตกลงที่จะเพิ่มการลงทุนในสปป.ลาวมากขึ้นตามที่สปป.ลาวต้องการ^{๖๔} ส่วนความสัมพันธ์กับไทยก็ยังดำเนินไปด้วยดี

^{๖๓} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชนิพนธ์ ลาวเหนือเมื่อปลายหนาว. (กรุงเทพฯ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๐) หน้า ๓ - ๑๖๑. และ พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๓๕ - กันยายน ๒๕๔๐. หน้า ๑๒๔.

^{๖๔} ทรงฤทธิ โพนเงิน. เอเชียรายปี ๑๕๕๕/๒๕๔๒. หน้า ๑๔๒ - ๑๔๓.

และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวอีกครั้งติดต่อกัน คือ ตอนต้นปีพ.ศ. ๒๕๔๑ และ ๒๕๔๒

๔.๑) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๑ โดยทรงเป็นประธานในพิธีเปิดอ่างเก็บน้ำห้วยซอน พร้อมทั้งระบบส่งน้ำ ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๑ ซึ่งสร้างขึ้นตามแผนพัฒนาแหล่งน้ำอันเป็นแผนงานหลักของโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างขึ้นตามความประสงค์ของสปป.ลาว นอกจากนี้ ได้ทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโรงเรียนวัฒนธรรม หลัก ๖๗ และเสด็จพระราชดำเนินไปเมืองวังเวียงเพื่อทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ วัดธาตุ รวมทั้งทอดพระเนตรกิจการของโรงพยาบาลเมืองวังเวียง และโรงเรียนชนเผ่าเมืองวังเวียง^{๖๕}

นอกจากนี้ สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จเยือนสปป.ลาวเพื่อบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ แขวงหลวงพระบาง ระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๑

๔.๒) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๑๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ในการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสะพานมิตรภาพและทรงฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับการผ่านด่านและการใช้สะพาน ตลอดจนทรงติดตามความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งสองโครงการ และทอดพระเนตรสถานที่ที่น่าสนใจต่างๆ ในแขวงหลวงพระบาง^{๖๖}

ปีพ.ศ.๒๕๔๒ ที่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วภูมิภาคนี้ มีความร่วมมือไทย-ลาวที่น่าสนใจ ๒ เรื่อง คือ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๒ ในการประชุมกับองค์การข้าหลวงใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ (UNHCR) ได้มีการตกลงที่จะแก้ไขปัญหาผู้อพยพในไทย โดยสปป.ลาวยินดีรับผู้อพยพชาวลาวยุติพักอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ จังหวัดนครพนมกลับไปประเทศไปยังบ้านสะอาด แขวงคำม่วน^{๖๗} และเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๔๓ ไทยจะได้ตกลงช่วยบรรเทาปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสปป.ลาวด้วยหลาย

^{๖๕} พระราชกรณียกิจ ตุลาคม ๒๕๔๐ - กันยายน ๒๕๔๑. หน้า ๑๖๑. - ๑๖๒.

^{๖๖} ข่าวพระราชสำนัก วันอังคารที่ ๒๓ - วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๒.

^{๖๗} กระทรวงการต่างประเทศ. การต่างประเทศไทย ๒๕๔๐ - ๒๕๔๓. หน้า ๔๗.

มาตรการได้แก่ ลดภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าจากลาว ส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้าสำเร็จรูปหรือแปรรูป วัตถุดิบลาว ให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งในลาวใช้รถยนต์ของตนเองขนสินค้าผ่านชายแดนไทยได้ รวมทั้ง ค่าขายกับลาวโดยใช้เงินกีบและเงินบาท^{๖๘} ขณะเดียวกันสปป.ลาวก็หารายได้เข้าประเทศเพิ่มเติมเพื่อ บรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจ ด้วยการส่งเสริมการส่งออกไม้ซุงและไม้แปรรูปมายังไทย โดยเฉพาะทาง จุดผ่านแดนระหว่างแขวงสะหวันนะเขตกับจังหวัดมุกดาหาร^{๖๙} อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวไม่ช่วยให้ สถานการณ์เศรษฐกิจของสปป.ลาวดีขึ้น เพราะรัฐบาลไทยไม่สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจได้ ทำให้ทั้งไทย-ลาว ยังต้องประสบปัญหาด้วยกันต่อไป ชั่วร้ายในปีถัดมา (พ.ศ.๒๕๕๓) ก็ได้เกิดเหตุการณ์ ไม่คาดฝันที่กระทบต่อความสัมพันธ์ขึ้นด้วย

๓.๓.๔. ช่วงความสัมพันธ์หยุดชะงัก ๑ ปี พุทธศักราช ๒๕๕๓

พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นปีที่สถานการณ์ความวุ่นวายในสปป.ลาวปะทุขึ้นตลอดทั้งปี เริ่มต้นในเดือน มกราคม กลุ่มม้งติดอาวุธบุกโจมตีที่ว่าการอำเภอเมืองขุน แขวงเชียงทอง ทำให้อาคารต่างๆ ถูกเผาทำลาย ไป ๑๗ หลัง ถัดมาเดือนกุมภาพันธ์ สมาชิกแนวร่วมปลดแอกแห่งชาติลาวที่พยายามลักลอบข้ามจังหวัด หนองคายเข้าไปในแขวงบอลิคำไซ ปะทะกับกำลังของรัฐบาลลาวที่กลางแม่น้ำโขง และตั้งแต่เดือน มีนาคมก็เกิดเหตุระเบิดในกรุงเวียงจันทน์ถึง ๑๑ ครั้ง^{๗๐}

ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ นายชวนหลีกภัย นายกรัฐมนตรีไทย ได้เดินทางไปเยือนสปป.ลาว และได้หารือกับสปป.ลาวในหลายเรื่อง เช่น การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๒ ระหว่างจังหวัด มุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต และการขอซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนน้ำเทิน ๒ เป็นต้น พร้อมกันนี้ได้มอบ ถนนไทย-ลาว ความยาว ๓๕ กิโลเมตร ที่เวียงจันทน์ซึ่งไทยให้ความช่วยเหลือเป็นมูลค่า ๕๕ ล้านบาท และแสดงเจตจำนงที่จะสร้างหอนอนให้แก่เยาวชนในโรงเรียนชนเผ่า แขวงไซยะบุรี^{๗๑} ซึ่งสมเด็จพระเทพ-รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาแล้วเมื่อพ.ศ. ๒๕๓๖

การเดินทางไปเยือนสปป.ลาวของนายชวนครั้งนี้ ดูราวกับว่าความสัมพันธ์ไทย-ลาวจะราบรื่น โดยตลอด แต่ก็มาเกิดเหตุการณ์พลิกผันครั้งสำคัญที่กระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว คือ กรณีกองกำลัง ติดอาวุธบุกยึดด่านศุลกากรที่บ้านวังเตา ตรงข้ามกับด่านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี หรือที่เรียกกันว่า กรณีช่องเม็ก-วังเตา เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ แม้ว่าไทยจะจับตัวผู้ก่อการที่พยายามหลบหนีกลับ

^{๖๘} สุนัย ผาสุข. เอเชียรายปี ๒๐๐๐/๒๕๕๓. หน้า ๑๘๐.

^{๖๙} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๗๖.

^{๗๐} สุนัย ผาสุข. เอเชียรายปี ๒๐๐๑/๒๕๕๔. หน้า ๑๒๕ - ๑๒๗.

^{๗๑} กระทรวงการต่างประเทศ. เรื่องเดิม. หน้า ๔๕.

เข้ามาในเขตแดนไทยได้ แต่ก็เหตุการณ์ดังกล่าวก็ก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจ และไม่พอใจจากฝ่ายสปป.ลาว หลายประเด็น เช่น รัฐบาลลาวเชื่อว่า เจ้าหน้าที่การทูตไทยรับทราบข้อมูลล่วงหน้ามาก่อน แต่นิ่งเฉยไม่ปราบปรามหรือแจ้งให้ฝ่ายลาวทราบเพื่อเตรียมรับมือล่วงหน้า ภาพเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนไทยเผยแพร่ออกไป ส่งผลเสียต่อความน่าเชื่อถือของรัฐบาลลาวในสายตาประชาชนลาวและต่างประเทศ และรัฐบาลไทย แสดงเจตจำนงว่าผู้ต้องหาทั้งหมดจะต้องได้รับโทษตามกฎหมายไทย ก่อนที่จะส่งให้ไปดำเนินคดีใน สปป.ลาว ในฐานะผู้ร้ายข้ามแดนตามที่ทางการลาวร้องขอ ซึ่งรัฐบาลลาวตีความไปว่าไทยขาดความจริงใจ^{๗๒}

เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวมากที่สุด ตั้งแต่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาตลอดหนึ่งทศวรรษหลังวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า และเมื่อประกอบกับ แนวนโยบายของรัฐบาลไทยที่หันกลับมาดำเนินตามแนวทางของมหาอำนาจตะวันตก ที่สร้างความไม่พอใจให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านโดยรวมแล้ว ยังส่งผลลบซ้ำเติมแก่ความสัมพันธ์ไทย-ลาวด้วย

๓.๓.๕ ช่วงความสัมพันธ์ราบรื่นปกติ พุทธศักราช ๒๕๔๔ – ๒๕๔๕

แม้ความสัมพันธ์ไทย-ลาวในปีที่ผ่านมาจะตกต่ำลง แต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๔ ได้มีสัญญาณแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ที่ดีสามารถกลับฟื้นคืนมาได้โดยเร็ว เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารทั้งฝ่ายไทยและสปป.ลาว สำหรับสปป.ลาวได้มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งบุคคลในคณะรัฐบาลให้ พันเอกบุญยัง วอลละจิต ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ซึ่งเป็นบุคคลผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประชาคมโลก องค์กรเงินทุนระหว่างประเทศ ตลอดจนจนประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือต่างๆ ยิ่งกว่านั้น พันเอกบุญยัง ก็เป็นผู้สืบทอดความคิดทางการเมืองของฯพณฯ นายโกสอน ฯ^{๗๓} ทำให้มั่นใจได้ในระดับหนึ่งว่า แนวคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ของนายโกสอน ฯ จะได้รับการสืบสานอยู่เช่นเดิม

ส่วนของไทย รัฐบาลของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เปลี่ยนแปลงนโยบายหันมาแข่งขันกับมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ แต่ยืนยันที่จะรักษาความเป็นพันธมิตรทางด้านความมั่นคงต่อไป ซึ่งส่งดีต่อภาพพจน์ของรัฐบาลไทยในสายตาเพื่อนบ้านในระดับหนึ่ง จนเมื่ออย่างเข้าสู่กลางปีพ.ศ. ๒๕๔๔ พันตำรวจโทได้เดินทางไปเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๔ พฤษภาคม และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ติดต่อกันอีกครั้ง ทั้งในพ.ศ. ๒๕๔๔ และ ๒๕๔๕

^{๗๒} สุณัย ผาสุข. เรื่องเดิม. หน้า ๑๔๐ – ๑๔๑.

^{๗๓} สุณัย ผาสุข. เอเชียรายปี ๒๐๐๒/๒๕๔๕. หน้า ๑๓๒.

๑) พุทธศักราช ๒๕๔๔

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๑๑

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๓ – ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ครั้งนี้พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปหอพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติโกสอน พมวิหาน ทรงวางกระเช้าดอกไม้พระราชทานที่หน้ารูปปั้นนายโกสอน พมวิหาน อดีตประธานประเทศแห่งสปป.ลาว และทอดพระเนตรภายในหอพิพิธภัณฑสถานฯ จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและพระราชทานอุปกรณ์การเรียนการสอนแก่สถานศึกษา ๒ แห่ง ที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย แห่งแรก คือ วิทยาลัยครูบ้านเกิน ซึ่งรัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือในการก่อสร้างอาคารห้องสมุด รวมทั้งช่วยเหลือในการฝึกอบรมบุคลากรและบริจาคหนังสือเพื่อใช้ในอาคารห้องสมุด แห่งที่ ๒ คือ โรงเรียนเทคนิคแขวงเวียงจันทน์ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือก่อสร้างอาคารโรงฝึกงาน ๔ หลัง ประกอบด้วยแผนกช่างไม้ แผนกช่างไฟฟ้า แผนกช่างตัดเย็บ และแผนกกลีกรรรม พร้อมจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน

จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังแขวงเชียงขวาง เพื่อทอดพระเนตรบ่อน้ำร้อนธรรมชาติ เมืองคำ ถ้ำพระ เมืองพูกุด และทุ่งไหหิน* แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเวียงจันทน์ เพื่อทอดพระเนตรอาคารต่าง ๆ และทรงเปิดอาคารนอนหลังใหม่ ของโรงเรียนวัฒนธรรม หลัก ๖๗ ซึ่งได้พระราชทานพระราชทรัพย์จากกองทุนพระราชทานไทย-ลาว สัมพันธ์และมูลนิธิชัยพัฒนาสำหรับก่อสร้าง ในการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชวโรกาสให้ชาวไทยในเวียงจันทน์ ผ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับสู่กรุงเทพฯ^{๑๔}

การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ไทย-ลาว ได้กลับคืนสู่ภาวะปกติอย่างรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้กลับมา ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่ค้างคาต่อไป และภายหลังการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ไม่นาน ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๔ รัฐบาลไทย-ลาวได้ร่วมหารือกันเกี่ยวกับกลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาว โดยรัฐบาลไทยย้ำถึงจุดยืนที่จะไม่สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเหล่านั้น และจะให้ความร่วมมือกับสปป.ลาวอย่างเต็มที่ หากพบว่ามียุทธศาสตร์อยู่ในเขตไทยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย^{๑๕} ยิ่งกว่านั้น ทั้งสองชาติยังขยายความร่วมมือในด้านใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการควบคุมยาเสพติด และความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างไทยกับสปป.ลาว

* เคยเสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรมาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๕

^{๑๔} ข่าวพระราชสำนัก วันพุธที่ ๒๓ – วันเสาร์ที่ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔.

^{๑๕} สุนัย ภาสุข. เอเชียรายปี ๒๐๐๒/๒๕๔๕. หน้า ๑๓๘.

จนในที่สุด เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๕ รัฐบาลไทยประกาศจะส่งตัวผู้ต้องหาที่สัญชาติลาว กลับไปให้รัฐบาลลาวดำเนินคดีโดยเร็วที่สุด แม้ว่ารัฐบาลไทยต้องแลกกับการถูกวิพากษ์วิจารณ์จาก ประชาคมระหว่างประเทศก็ตาม พร้อมกันนี้ไทยยังแสดงความกระตือรือร้นในการปราบปรามกลุ่มม้ง ดิควาอุชบริเวณแนวชายแดนด้านจังหวัดอำนาจเจริญ อุบลราชธานี และหนองคาย โดยในเดือนเดียวกันนี้ จากความร่วมมือทางด้านข่าวกรองระหว่างกัน ได้ช่วยให้รัฐบาลลาวปราบปรามกลุ่มดิควาอุชที่พยายาม ข้ามชายแดนจากฝั่งไทยเข้าไปก่อความไม่สงบในเวียงจันทน์ได้^{๑๖} สถานการณ์ความสัมพันธ์ไทย-ลาว จึงสงบลงได้อย่างราบรื่น รวมทั้งมีความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นมาอีกเรื่องหนึ่ง และจบปี พ.ศ.๒๕๔๕ อย่างราบรื่นด้วยการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ครั้งที่ ๑๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความก้าวหน้า ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งสองโครงการ และกิจการของโรงเรียนมัธยมสมบุญพันชำ จากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปแขวงหัวพัน เพื่อ ทอดพระเนตรอนุสรณ์สถานผู้นำลาว เช่น ถ้ำไกสอน พมวิหาน, ถ้ำหนูน้อย, พุมสะหวัน, ถ้ำสุพานวง, ถ้ำพุมี่ วงวิจิต ฯลฯ ตลอดจนพระราชทานเครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์แก่โรงพยาบาลแขวงหัวพัน อุปกรณ์การเรียนแก่โรงเรียนมัธยมสมบุญพันชำ และทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ วัดโพไซชะยาราม รวมทั้งพระราชทานพระราชวโรกาสให้ชาวไทยในสปป.ลาวเข้าเฝ้า ฯ ด้วย^{๑๗}

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๓๖ - ๑๓๗.

^{๑๗} ข่าวพระราชสำนัก วันจันทร์ที่ ๒๕ - วันพุธที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๕.

๓.๓ บทวิเคราะห์ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในการส่งเสริม ความสัมพันธ์ ไทย-ลาว

ในการพิจารณาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าทรงช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวอย่างไรบ้างนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงอุปสรรคของความสัมพันธ์ไทย-ลาวเสียก่อน ซึ่งจากการศึกษาความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่ผ่านมา ทำให้สรุปได้ว่า อุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่ยังหลงเหลืออยู่ คือ ความไม่ไว้วางใจ (หวาดระแวง) ที่ยังมีต่อกันนั่นเอง*

๓.๓.๑ “ความไม่ไว้วางใจ” อุปสรรคต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-ลาว

กล่าวคือ เป็นที่ทราบกันว่า ลาวตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสเป็นเวลานาน แต่ฝรั่งเศสก็มิได้สร้างความเจริญให้แก่ลาวเท่าใดนัก รวมทั้งได้ทำการปักปันเขตแดนที่ไม่แน่นอนและไม่เป็นที่ยอมรับของไทย จนนำมาซึ่งความขัดแย้งด้านพรมแดนในภายหลัง แม้ว่าลาวจะสามารถขับไล่ฝรั่งเศสออกไปได้ แต่สปป.ลาวกลับต้องตกอยู่ภายใต้สงครามกลางเมืองมาอีกเป็นเวลานานหลายสิบปี ตั้งแต่ญี่ปุ่นยึดครองอินโดจีนสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนมาถึงสงครามกลางเมืองระหว่างลาว ๓ ฝ่าย ที่จบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายสังคมนิยม และเปลี่ยนชื่อประเทศมาเป็นสปป.ลาว แต่ความมั่นคงภายในก็ยังถูกคุกคามจากกองกำลังต่อต้านรัฐบาลและชนกลุ่มน้อยติดอาวุธอย่างต่อเนื่อง ประวัติศาสตร์อันวุ่นวายของสปป.ลาวที่กล่าวมา ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนของสปป.ลาว ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

ประชาชนลาวมีจำนวนมากที่ขาดโอกาสทางการศึกษาและมีความเป็นอยู่ขาดแคลน เป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลสปป.ลาวต้องแก้ไขมาโดยตลอด ทั้งนี้ ยุคสงครามเย็นที่ผ่านมาสปป.ลาวเคยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศในกลุ่มสังคมนิยมด้วยกัน แต่ก็มิได้ก่อให้เกิดการพัฒนาอะไรมากนัก เนื่องจากเทคโนโลยีและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศสังคมนิยมโดยทั่วไป ค่อนข้างประเทศทุนนิยมอย่างชัดเจนงบประมาณที่อนุมัติช่วยเหลือแก่กันจึงมีปริมาณจำกัด อีกทั้งการให้ความช่วยเหลือบางส่วนก็เป็นในลักษณะเงินกู้มีใช้เงินให้เปล่า ซึ่งสปป.ลาวจำต้องใช้คืนภายหลังต่างๆ ที่ตนขาดแคลนงบประมาณอยู่แล้ว ต่อมาเมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลงเมื่อต้นทศวรรษที่ ๑๙๙๐ สปป.ลาวได้สูญเสียสหภาพโซเวียตผู้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดไป ขณะที่เวียดนามมิตรประเทศที่ใกล้ชิดและช่วยเหลือสปป.ลาวมาตลอด ก็ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจไม่ต่างไปจากกัน

ด้วยประการฉะนี้ สปป.ลาวจึงต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศในด้านต่างๆ เพื่อเร่งพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่เป็นปัญหาเรื้อรัง จึงเป็นที่มาของนโยบาย

* คาราวางวิชาการต่างๆ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ไทย-ลาว ล้วนสรุปผลสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันนี้

จินตนาการใหม่ ซึ่งเปิดโอกาสให้ไทยตลอดจนประเทศทุนนิยมอื่นๆ สามารถมาเป็นมิตรกับสปป.ลาว ได้ทั้งสิ้น จากมูลเหตุจำเป็นของสปป.ลาวที่กล่าวมา ประกอบกับความสัมพันธ์ไทย-ลาวซึ่งสนิทสนมกันเป็นพิเศษดังที่บรรยายมาแล้วในบทที่ ๒ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์กับสปป.ลาวให้เป็นไปอย่างราบรื่น จึงควรประกอบด้วย ๒ กลวิธีควบคู่กัน คือ ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ โดยอาศัยความสัมพันธ์พิเศษเป็นพื้นฐานหรือปัจจัยเกื้อหนุน และให้ความช่วยเหลือสปป.ลาวอย่างต่อเนื่อง เพื่อยืนยันความจริงใจ

อย่างไรก็ตาม มีสิ่งที่เปรียบเสมือนกำแพงขวางกั้นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสปป.ลาวที่สำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ “ความไม่ไว้วางใจ” ที่สปป.ลาวมีต่อไทย รวมทั้งประเทศทุนนิยมอื่นๆ ซึ่งที่ผ่านมา แม้ว่าไทยจะพยายามพัฒนาความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง แต่สปป.ลาวบางครั้งก็ยังคงมองว่าไทยขาดความจริงใจที่จะช่วยสปป.ลาวแก้ไขปัญหาในบางเรื่อง รวมทั้งมองว่าความช่วยเหลือบางประการที่มอบให้ไปไม่ได้ให้ประโยชน์สปป.ลาวเท่าที่ควรจะเป็น หรืออาจแอบแฝงไว้ด้วยเงื่อนไขที่จะทำให้บุคคลบางกลุ่มสามารถแอบแฝงเข้ามาครอบงำผลประโยชน์จากสปป.ลาวได้ โดยสรุปความไม่ไว้วางใจที่ที่สปป.ลาวมีต่อไทย แยกได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑) ความไม่ไว้วางใจที่มีต่อภาครัฐ

ถึงแม้แนวทางการดำเนินการของรัฐบาลไทยเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์กับสปป.ลาวที่ผ่านมา จะสามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นได้ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขความคลงแคลงใจที่สปป.ลาวมีต่อไทยได้ทั้งหมด ซึ่งถ้าหากทั้งสองชาติยังคงมีความไม่เข้าใจกันต่อไป ความรุนแรงของอดีตที่มีต่อกัน อาจกระตุ้นให้ความขัดแย้งทั้งด้านอุดมการณ์ทางเมืองและเส้นเขตแดนปะทุขึ้นมาได้อีกครั้ง ซึ่งสปป.ลาวก็มีเหตุให้ไม่ไว้วางใจไทยอย่างน้อยในเรื่องต่อไปนี้ เช่น

ก. ที่ผ่านมาระทรวงการต่างประเทศไทยดำเนินความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านเท่าใดนัก ทั้งๆ ที่ไทยได้ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ประเทศเพื่อนบ้าน แต่บ่อยครั้งที่นโยบายของไทยถูกประเทศเพื่อนบ้านวิพากษ์วิจารณ์ว่า ไทยพยายามแทรกแซงกิจการภายในประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกรณีที่เกิดขึ้นกับสหภาพพม่า ส่วนกรณีของสปป.ลาวนั้น แม้ว่าจะไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องดังกล่าวอย่างเด่นชัด อย่างไรก็ตาม นโยบายของกระทรวงการต่างประเทศที่ส่งผลต่อมุมมองของสปป.ลาวที่มีต่อไทยไม่มากนักน้อย ทั้งนี้เพราะสปป.ลาวก็เป็นประเทศสังคมนิยมเช่นเดียวกับสหภาพพม่า และปัญหาภายในของลาวก็ส่งผลกระทบต่อไทยเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผู้อพยพ คนลักลอบเข้าเมือง หรือชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนที่ต่อต้านรัฐบาล เมื่อมาประกอบกับปมทางประวัติศาสตร์ คือ การที่ไทยเป็นมหาอำนาจของภูมิภาคในสมัยโบราณ (ปัจจุบันก็ยังเป็นประเทศที่มีฐานะคืออยู่ในระดับแนวหน้าของภูมิภาค) แล้วลาวก็เคยตกเป็นประเทศราชของไทยสมัยกรุงธนบุรี ประการหนึ่ง (ดู ๒.๒.๑) รวมทั้งการที่ไทยเป็นพันธมิตรทางทหารของสหรัฐอเมริกาตลอดมา และเคยช่วยสหรัฐ ฯ ทำสงครามกับฝ่ายสังคมนิยมอินโดจีนมาก่อน (ดู ๒.๒.๒) ปัจจุบันนี้ก็ยังร่วมซ้อมรบ

กับสหรัฐ ฯ (การฝึกคอบบร้าโกลด์) อย่างสม่ำเสมอ อีกประการหนึ่ง ข้อมส่งผลให้สปป.ลาวมองได้ว่า ไทยกำลังประพฤติดัวเป็นพี่ใหญ่ของภูมิภาค และอาจพยายามเข้าไปข้องแวะกับกิจการภายในของ สปป.ลาวให้เป็นไปตามความต้องการของไทยและพันธมิตรตะวันตก

ข. ทั้งๆ ที่ สองประเทศเจรจาตกลงปักปันเขตแดนกันอย่างเป็นระบบ จนมีแนวโน้มว่าเรื่องเส้นเขตแดนจะไม่เป็นปัญหารุนแรงต่อกันอีกในอนาคต แต่ประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยและกองกำลังติดอาวุธตามแนวชายแดนไทย-ลาว ยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ที่กำลังราบรื่นมากกว่า ๑๐ ปี ต้องกระทบกระเทือน ในเรื่องนี้เจ้าหน้าที่หลายคนในกระทรวงต่างประเทศของลาวให้ความเห็นไปในทางคลางแคลงใจ ต่อบทบาทและท่าทีของไทยต่อกลุ่มคนลาวที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลลาว แม้ว่ารัฐบาลไทยเคยจับกลุ่มคนเหล่านั้นที่พยายามเข้าไปก่อความวุ่นวายในสปป.ลาวได้ และยืนยันว่าไทยจะช่วย สปป.ลาวปราบปรามกลุ่มคนเหล่านี้ แต่เหตุการณ์วุ่นวายในช่วงปีพ.ศ.๒๕๔๓ ก็ทำให้เจ้าหน้าที่ของ สปป.ลาวมองว่าไทยขาดความจริงใจที่จะช่วยแก้ปัญหา เนื่องจากคิดว่าไทยรู้ล่วงหน้าแต่กลับนิ่งเฉย จนกล่าวได้ว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาของความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่สำคัญที่สุดในปัจจุบัน

๒) ความไม่ไว้วางใจที่มีต่อภาครัฐกิจ

การที่สปป.ลาวได้หันมามีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับไทยอย่างจริงจัง ทำให้สปป.ลาวได้รับผลประโยชน์หลายประการ เช่น

ก. จากการที่ไทยขาดแคลนกระแสไฟฟ้า ประกอบกับมีกระแสต่อต้านการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ทำให้ไทยจำเป็นต้องซื้อกระแสไฟฟ้าจากสปป.ลาวมากขึ้นเรื่อยๆ จนรายได้หลักอย่างหนึ่งของสปป.ลาวมาจากการผลิตกระแสไฟฟ้าขายให้ไทย

ข. การเปิดโอกาสให้ธุรกิจเอกชนของไทยเข้าไปลงทุน ช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจของสปป.ลาวหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงาน เพิ่มรายได้เข้าประเทศ ถ่ายทอดเทคโนโลยี พัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับอุตสาหกรรม ฯลฯ จนไทยกลายเป็นประเทศผู้ลงทุนสูงสุดในสปป.ลาว และมีหลายบริษัทที่ได้รับสัมปทาน ให้สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของ สปป.ลาว เช่น สัมปทานโรงไฟฟ้า เหมืองแร่ ตัดไม้ ฯลฯ

ค. มีธนาคารพาณิชย์ของไทยหลายแห่งเข้าไปตั้งสาขาที่สปป.ลาว เช่น ไทยพาณิชย์ ทหารไทย กสิกรไทย กรุงเทพฯ กรุงไทย กรุงศรีอยุธยา เป็นต้น และมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาระบบการเงินของสปป.ลาว ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อวางรากฐานธนาคารในสปป.ลาว ปลดปล่อยสินเชื่อ ระดมเงินออก ฯลฯ^{๗๘} ในส่วนของภาครัฐ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ช่วยเหลือธนาคารแห่งชาติลาว โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนบริหารการเงินการคลัง การฝึกอบรมพนักงาน

^{๗๘} บงกช หงษ์คำมี. เอเชียรายปี ๑๙๙๖/๒๕๓๙. หน้า ๑๙๗.

การศึกษาภาวะการค้าชายแดนร่วมกัน ฯลฯ^{๗๕} ขณะที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ก็ได้ให้การช่วยเหลือในรูปเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้นักธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนและให้สัมปทานเก็บเกี่ยวทรัพยากรธรรมชาติ ก็เปรียบเสมือนดาบสองคม ที่ให้ผลดีตามที่ยกมาข้างต้น แต่ก็ส่งผลร้ายต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวตามมา ซึ่งเกิดจากสาเหตุสำคัญ คือ ไทยไม่อาจควบคุมพฤติกรรมที่เอารัดเอาเปรียบ หรือลักลอบกอบโกยผลประโยชน์เกินกว่าข้อตกลงที่ให้ไว้กับรัฐบาลลาวของบริษัทไทยได้ และผลร้ายของการลงทุนของไทยในสปป.ลาวที่เป็นเหตุให้สปป.ลาวมีทัศนคติไม่ไว้วางใจไทยก็เช่น

ก. ทางการลาวมองว่า การลงทุนจากไทย ไม่ได้สนองความต้องการของสปป.ลาว ที่เน้นการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมเกษตรและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ขณะเดียวกันนักธุรกิจของลาวก็มองว่า นักธุรกิจไทยเป็นเพียงนายหน้า แต่มิได้เข้ามาดำเนินการอย่างจริงจัง^{๗๖}

ข. การที่ไทยเป็นประเทศที่มีความเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจกับสปป.ลาวมากที่สุด ทำให้ดูราวกับว่า ไทยครอบงำของสปป.ลาวทั้งด้านการค้าและการเงิน ส่งผลให้สปป.ลาวขาดดุลย์ไทยเรื่อยมา ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ รัฐบาลลาวได้พยายามแก้ไขปัญหาโดยประกาศบังคับใช้มาตรการควบคุมทางการเงินและมาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยอย่างต่อเนื่อง แต่ก็มิได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น^{๗๗} ยิ่งกว่านั้น เศรษฐกิจสปป.ลาวที่ผูกพันกับเศรษฐกิจไทยเป็นอันมาก สปป.ลาวจึงพลอยได้รับผลกระทบอย่างหนัก จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในไทยไปด้วยอย่างเลี่ยงไม่ได้

ค. ความไม่ไว้วางใจบางส่วนจากเกิดจากภาพพจน์ที่ไม่ดีของคนไทยบางกลุ่มที่ไปทำธุรกิจ ใน สปป.ลาว ซึ่ง เพาพงา อุทยานนท์ ได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นว่า^{๗๘} นักธุรกิจไทยบางส่วนมีความไม่ซื่อสัตย์ ที่โดยส่วนมากจะเป็นนักธุรกิจที่มีฐานะไม่มั่นคง ต้องการทำกำไรอย่างรวดเร็วโดยใช้ทุนน้อย ซึ่งจะใช้วิธีคดโกงลาวในด้านต่างๆ เช่น ส่งสินค้าด้อยคุณภาพไปขายในสปป.ลาว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบยาวๆจะทำให้เกิดผลเสียต่อความเชื่อถือและไว้วางใจกัน และพวกที่ต้องการกอบโกยแต่ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเดียว เช่น นายหน้าชาวไทยที่เข้าไปติดต่อธุรกิจในลาว เมื่อได้รับความตกลงหรือสัญญาแล้ว กลับนำไปอนุญาตไปขายต่อ หรือไม่สามารถทำตามสัญญาที่ตกลงไว้กับรัฐบาลสปป.ลาวได้ บางรายต้องต่อสัญญา ๒-๓ ครั้ง รวมทั้ง อีกประเด็นปัญหาที่พบ คือ บางครั้งผู้ลงทุนของไทยขาดแคลนเงินทุน

^{๗๕} บงกช หงษ์คำมี. เอเชียรายปี ๑๙๙๘/๒๕๔๑. หน้า ๑๖๘.

^{๗๖} มานะ มาลาเพชร. เอเชียรายปี ๑๙๙๒/๒๕๓๕. หน้า ๑๔๐.

^{๗๗} บงกช หงษ์คำมี. เอเชียรายปี ๑๙๙๘/๒๕๔๑. หน้า ๑๖๐ - ๑๖๑.

^{๗๘} เพาพงา อุทยานนท์. ปัญหาและแนวโน้มของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-ลาว (สิงหาคม ๒๕๓๑ - กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔) สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๓๕.

หรือไม่มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินงานจนสำเร็จ เช่น เมื่อปีพ.ศ.๒๕๕๐ คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ (ของสปป.ลาว) ตรวจสอบพบว่า โครงการแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร คอนพะเพ็ง และโครงการอุตสาหกรรมของบริษัทเหมราชพัฒนาที่ดิน ซึ่งทำสัญญากับรัฐบาลลาวมาตั้งแต่พ.ศ.๒๕๓๗ ไม่มีความคืบหน้าใดๆ เลย ส่วนโครงการอื่นๆ บางโครงการก็มีเพียงแค่ตั้งสำนักงานในกรุงเวียงจันทน์ เท่านั้น^{๘๓}

ง. นักธุรกิจไทยมักมีทัศนคติดูแคลนลาว โดยมักทำท่าทีว่าเหนือกว่า ดูแคลนคำพูดและพฤติกรรมของลาว การเจรจาจึงล้มเหลว นอกจากนี้ยังไม่เข้าใจถึงความไม่พร้อมในหลายๆ ด้านของลาว ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร การอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งเมื่อลาวไม่อาจตอบสนองได้ จึงแสดงความ ดูแคลนออกไป^{๘๔}

การกระทำดังกล่าว จึงทำให้ภาพพจน์ของนักธุรกิจไทยในลาวดูเสื่อมทรามลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปรากฏว่า ตั้งแต่สมัยรัฐบาลชาติชายเป็นต้นมา นักธุรกิจไทยได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นนักการเมืองมากขึ้น จนมองได้ว่านักการเมืองไทยและนักธุรกิจไทยกลายเป็นคนกลุ่มเดียวกัน หรือเรียกกันทั่วไปว่า นักธุรกิจการเมือง ทำให้ภาพพจน์ที่ไม่ดีของนักธุรกิจไทยถูกผนวกเข้าไปกับภาพพจน์ของรัฐบาลไทย โดยปริยาย

ด้วยความไม่ไว้วางใจที่สปป.ลาวมีต่อไทยเหล่านี้ ย่อมส่งผลเสียต่อความพยายามของไทยที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับสปป.ลาวอย่างเต็มที่ไม่ได้ แต่พระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ผ่านมา สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีส่วนสำคัญ ที่ช่วยแก้ไขบรรเทาความไม่ไว้วางใจเหล่านี้ให้เบาบางลง พร้อมทั้งเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างไทย-ลาว โดยมีความสัมพันธ์พิเศษ ตลอดจนพระมหากษัตริย์ที่มีแก่สปป.ลาวโดยส่วนพระองค์ เป็นพื้นฐานสนับสนุน หรืออาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ไทย-ลาวในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยทรงเป็น สายใย สมานไมตรีระหว่างไทย-ลาวไว้ มิให้สปป.ลาวมีทัศนคติแง่ลบต่อไทยไปเสียทุกด้าน เพราะแม้ว่ารัฐบาลไทยจะดำเนินนโยบายที่ทำให้สปป.ลาวไม่พอใจ ส่วนนักธุรกิจไทยบางกลุ่มก็เอารัดเปรียบลาวตามที่กล่าวมาก็ตาม แต่อย่างน้อยในประเทศไทยนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์ก็ทรงเป็นผู้หนึ่งที่ทรงมีมิตรภาพอันจริงใจ และทรงพระกรุณาพระราชทานความช่วยเหลือแก่สปป.ลาวโดยไม่หวังผลตอบแทน ตลอดมา

ซึ่งสามารถสรุปคุณลักษณะของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้หลายประการ ดังนี้

^{๘๓} บงกช หงษ์คำมี. เอเชียรายปี ๑๕๕๘/๒๕๕๑. หน้า ๑๖๓.

^{๘๔} เพาพงา อุทยานนท์. เรื่องเดิม.

๓.๓.๒ คุณลักษณะของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาว

๑) สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงสร้างความมั่นคงให้แก่ความสัมพันธ์ไทย-ลาว

หลังจากที่ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ตกต่ำถึงที่สุดด้วยเหตุการณ์ปะทะกันด้วยกำลังที่บ้านร่มเกล้า ทั้งสองฝ่ายต่างได้มีความพยายามที่จะปรับความเข้าใจกัน และแก้ปัญหาความขัดแย้งทางด้านพรมแดน เพื่อยุติความสูญเสียชีวิตของทหารทั้งสองฝ่ายโดยเร็วที่สุด รวมทั้งป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นอีก ในฝ่ายไทยผู้มีบทบาทโดดเด่นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบก ในขณะนั้น ที่ได้เปิดการเจรจากับพลเอกสีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ จนบรรลุข้อตกลงและหยุดยิงได้ในที่สุด จากนั้น กระบวนการปรับปรุงความสัมพันธ์ไทย-ลาวก็ได้ดำเนินการมาตามลำดับ โดยในระยะแรกมีพลเอกชวลิต ฯ อยู่ในฐานะเสมือนทูตเจรจา

การติดต่อเจรจากับสปป.ลาวในช่วงการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในระยะแรกนั้น เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่าตกเป็นภาระของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ คนเดียวเท่านั้น ซึ่งไม่ถูกต้องที่ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพลเอกชวลิตและสปป.ลาว เพราะนอกเหนือไปจากพลเอกชวลิต ยังมีหน่วยราชการพลเรือนและทหารอีกหลายฝ่ายที่ทำหน้าที่ด้านการต่างประเทศอยู่ โดยต่างไม่ทราบว่ต่างฝ่ายต่างดำเนินการอย่างไรอยู่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาและความวุ่นวายตามชายแดน^{๘๕}

ประเด็นดังกล่าวทำให้คาดคิดไปได้ว่าหากพลเอกชวลิต ฯ พ้นตำแหน่งราชการไปแล้ว ไทยจะยังสามารถรักษาระดับความสัมพันธ์กับสปป.ลาวต่อไปได้หรือไม่ และในที่สุด พลเอกชวลิต ฯ ก็ผันตนเองเข้าสู่แวดวงการเมืองหลังจากนั้นไม่นาน นอกจากกรณีของพลเอกชวลิต ฯ แล้ว ยังมีอีกประเด็นหนึ่งที่สังเกตได้ คือ การเมืองภายในของไทยระหว่างช่วงทศวรรษที่ ๒๕๓๐ มีความผันผวนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ รวมทั้งรัฐบาลทั้งที่มาจากการแต่งตั้งและเลือกตั้งต่างมีอายุค่อนข้างสั้น เพียงสมัยละประมาณ ๑-๒ ปีเท่านั้น

ปัจจัยสำคัญที่นำพากระบวนการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาว ผ่านพ้นปัญหาความไม่มั่นคงเกี่ยวกับผู้ที่จะเป็นสื่อกลางในการปรับปรุงความสัมพันธ์ และความผันผวนของการเมืองภายใน ของช่วงเวลาดังกล่าวมาได้ คือ การเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวของสถาบันพระมหากษัตริย์ ในช่วงก่อนที่พลเอกชวลิต ฯ จะสละตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก ที่เกิดขึ้นเมื่อการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวของพระบรมวงศ์ชั้นสูงของไทยเป็นครั้งแรก ในปีพ.ศ.๒๕๓๓ และประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง นำไปสู่การเสด็จพระราชดำเนินเยือนครั้งต่อๆ มา ซึ่งส่งผลทางจิตวิทยาต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว คือ เป็นการยกระดับความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มผู้นำทางการเมือง หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวของกลุ่มนายทหาร ให้กลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองชนชาติโดยรวม เพราะสถาบัน

^{๘๕} มยุรี เห่งสำวัตน์. "ไทย - ลาว : ความสัมพันธ์ที่หวนคืน" เอเชียปริทัศน์ มกราคม - เมษายน ๒๕๓๔. หน้า ๕.

พระมหากษัตริย์ถือเป็นตัวแทนที่แท้จริงของชนชาติไทยทั้งหมด ซึ่งด้วยความเคารพเทิดทูนที่คนไทยมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้ถือเป็นหน้าที่ของคนไทยทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท สืบสานสัมพันธ์ไมตรีที่พระบรมวงศานุวงศ์ไทยทรงสร้างสรรค้ขึ้น ให้ดำเนินสืบไปไม่ว่ารัฐบาลไทย หรือตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ไทย-ลาว จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

จะเห็นได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์กับสปป.ลาวตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ ๒๕๓๐ สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และแทบไม่ได้รับผลกระทบใดๆ เลยจากการเมืองภายในที่ไร้เสถียรภาพ การเสด็จพระราชดำเนินเยือน และการเดินทางแลกเปลี่ยนของผู้นำประเทศ มีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ส่วนด้านความช่วยเหลือ สมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ไทยได้อนุมัติงบประมาณช่วยเหลือสปป.ลาวเป็นจำนวนมากถึง ๑๐๐ ล้านบาท หรือสมัยรัฐบาลชวน ที่แม้ไทยจะมีแนวนโยบายคล้อยตามมหาอำนาจตะวันตก แต่ไทยก็ขยายความช่วยเหลือแก่สปป.ลาวในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ สืบมาจนปัจจุบัน

๒) สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงตอบสนองต่อเจตนาดีของสปป.ลาว และทรงสนิทสนมกับชาวลาวทุกระดับชั้น

๒.๑) สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงตอบสนองต่อเจตนาดีของสปป.ลาว

ขณะที่สปป.ลาวมีความไม่ไว้วางใจไทย ในช่วงต้นทศวรรษที่ ๒๕๓๐ ผู้นำไทยบางส่วนก็ไม่ไว้วางใจสปป.ลาวในเรื่องความมั่นคง ที่เป็นผลมาจากความขัดแย้งกันหลายเรื่องด้วยกัน เช่น ความแตกต่างกันทางอุดมการณ์ทางการเมือง ความขัดแย้งทางเส้นเขตแดนที่กินเวลากว่า ๑๐ ปี และความคับข้องใจที่ไทยต้องแบกรับภาระผู้อพยพจากลาว เป็นต้น ถึงแม้พลเอกชาติชายจะเดินทางไปสปป.ลาวเมื่อพ.ศ.๒๕๓๑ และทำให้ความขัดแย้ง (ที่เป็นรูปธรรม) จบลงด้วยดี แต่ความรู้สึกไม่ไว้วางใจที่ไทยมีต่อสปป.ลาวยังคงมีอยู่

ท่ามกลางสภาพการณ์ดังกล่าว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระทัยว่า ความขัดแย้งระหว่างไทย-ลาวได้สิ้นสุดลงแล้ว และทรงปรารถนาที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และสถานที่น่าสนใจต่างๆ ในสปป.ลาว ดังที่ปรากฏในคำนำของพระราชนิพนธ์ เบิ่งบ่ทันเบิ่งบ่หมด ตอนหนึ่งว่า^{๘๖} “...ข้าพเจ้ามีความสนใจที่จะไป ก็ปรึกษาเพื่อนฝูงที่เคยไปลาว ลองถามนายทหารผู้ใหญ่บางท่านที่เคยไปลาว ให้ช่วยหาข้อมูลให้ ทางการลาวทราบ เรื่องจึงมีหนังสือเชิญมา...” การที่สปป.ลาวมีหนังสือกราบบังคมทูลเชิญเสด็จมานั้น แสดงให้เห็นถึง

^{๘๖} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชนิพนธ์ เบิ่งบ่ทันเบิ่งบ่หมด. (กรุงเทพฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๓๓) หน้า คำนำ.

ความต้องการของสปป.ลาวที่จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อตอบรับต่อพระมหากษัตริย์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์กับไทยที่กำลังได้รับการแก้ไขให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

แต่ประเด็นดังกล่าวเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในเชิงคัดค้านไม่เห็นด้วยกับพระราชดำรินี้ จนพลเอกชวลิตต้องกล่าวระงับเสียงคัดค้านดังกล่าวว่า ขอให้อยู่ในพระราชวินิจฉัยขององค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เองว่าจะทรงตัดสินพระทัยอย่างไร มิใช่หน้าที่ของบุคคลอื่นหรือแม่แต่กองทัพที่จะก้าวเข้ามาในเรื่องส่วนพระองค์^{๘๗} ทั้งนี้ กระแสดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะความไม่ไว้วางใจที่ไทยมีต่อสปป.ลาว ขณะนั้นยังมีอยู่มาก แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ตัดสินพระทัยเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว และนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนับแต่นั้น กล่าวได้ว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับชาวไทย โดยเฉพาะในหมู่ผู้นำประเทศ ให้ปรับทัศนคติต่อลาวเสียใหม่ โดยมองสปป.ลาวเป็นเพื่อนบ้านที่ไว้ใจได้ แทนที่จะมองว่าเป็นศัตรูทางการเมืองเหมือนในอดีต

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่พ.ศ.๒๕๓๓-๒๕๔๕ พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวกว่าสิบครั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนิน เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๖ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินปีพ.ศ.๒๕๓๕ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินถึง ๑๒ ครั้ง อาจกล่าวได้ว่าสปป.ลาวเป็นประเทศที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนบ่อยครั้งมากในลำดับต้นๆ ประเทศหนึ่ง

๒.๒) ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยทรงสนิทสนมใกล้ชิดกับชาวลาว

นอกจากที่สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ทรงไว้วางพระราชหฤทัยในมิตรไมตรีของสปป.ลาวแล้ว พระองค์ยังทรงสร้างความประทับใจแก่สปป.ลาว ด้วยความที่ทรงใกล้ชิดสนิทสนมกับชาวลาวในทุกระดับชั้น ซึ่งในการนี้ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ทรงมีความสนิทสนมเป็นพิเศษกับชาวลาว คือ

ก. ความสัมพันธ์พิเศษระหว่างไทยกับสปป.ลาว

ประเด็นความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่กล่าวมาในบทที่ ๒ คนไทย-ลาวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก ซึ่งยอมทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงมีความใกล้ชิดกับสปป.ลาวอยู่หลายประการ สรุปคือ

- การที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านตั้งอยู่ติดกัน จึงเสด็จพระราชดำเนินไปเยือนได้สะดวก ทั้งโดยการประทับรถยนต์พระที่นั่ง เรือยนต์ หรือเครื่องบิน ทำให้สามารถเสด็จพระราชดำเนินไปได้บ่อยครั้ง

^{๘๗} มยุรี เห่งาสีวัฒน์. เรื่องเดิม.. หน้า ๔ - ๕.

และสามารถเสด็จพระราชดำเนินไป-กลับได้ภายในระยะเวลาเพียง ๑-๒ วัน เช่น การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเมืองปากเซ เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๕ และเมืองวังเวียง ปีพ.ศ. ๒๕๔๑

- ด้วยภาษาที่คล้ายคลึงกัน คนไทย-ลาวสามารถพูดกันเข้าใจโดยไม่ต้องใช้ล่ามแปล พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยจึงสามารถตรัสเป็นภาษาไทยซึ่งชาวลาวทั่วไปฟังเข้าใจ และกราบบังคมทูลกลับเป็นภาษาลาวได้ ขณะที่ชนชาติอื่นที่ไปเยือนสปป.ลาวจะพูดคุยกับชาวบ้านธรรมดาโดยตรงได้ไม่สะดวกหรือไม่ผ่านล่ามไม่ได้ เนื่องจากต้องใช้ภาษากลาง เช่น ภาษาอังกฤษ ที่มีแต่เฉพาะคนที่ต้องได้รับการศึกษาสูงเท่านั้น จึงจะฟังเข้าใจ ดังนั้น พระมหากษัตริย์ไทยจึงสามารถสื่อสารกับชาวลาวได้ทุกชนชั้น ตั้งแต่ราษฎรทั่วไปจนถึงผู้นำประเทศระดับสูง สร้างความสนิทสนมกับชาวลาวในลักษณะที่ชนชาติอื่นทำได้ยาก ซึ่งคุณลักษณะนี้ ทำให้พระมหากษัตริย์ไทยทรงได้รับฟังทุกข์สุข สภาพความเป็นอยู่ ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรลาว และด้วยพระเมตตาจึงทรงพระราชทานความช่วยเหลือแก่สปป.ลาว นานานับการ

- การที่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเช่นเดียวกัน พระบรมวงศานุวงศ์ทรงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาได้ทุกกิจกรรม และในฐานะที่ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก จึงสามารถบำเพ็ญพระราชกุศลตามวัดอารามต่างๆ เพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของสปป.ลาวได้ด้วย ซึ่งเป็นการเข้าถึงวิถีชีวิตหลักของชาวลาวที่เกือบทั้งหมดเป็นพุทธมามกะ (ดูหัวข้อ ๓ สถาบันพระมหากษัตริย์กับการสืบสานความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมไทย-ลาว ประกอบ)

- สปป.ลาวเคยมีเจ้ามหาชีวิตมาก่อน ชาวลาวจึงมีความคุ้นเคยกับพระมหากษัตริย์ไทย

- พระมหากรุณาธิคุณและพระเกียรติคุณของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย เป็นที่รับทราบของชาวลาวแพร่หลายทั่วไป ผ่านมาทางหลายช่องทาง เช่น จากปากต่อปากของคนไทยคนลาวที่เป็นเครือญาติกัน หรือที่ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ และการที่ชาวลาวรับชมรับฟังโทรทัศน์และวิทยุจากไทยเป็นประจำ จึงมีความคุ้นเคยกับพระองค์ และรับทราบถึงพระเกียรติคุณอยู่เสมอจากสื่อต่างๆ เหล่านี้ ฯลฯ

เหล่านี้ทำให้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยที่มีกับสปป.ลาวมีความพิเศษ เนื่องจากพระราชกรณียกิจของพระองค์ได้ขยายขอบเขตการเจริญสัมพันธไมตรีจากในหมู่ผู้นำรัฐ-รัฐ หรือในลักษณะพิธีการทางการทูต ครอบคลุมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนลาวทุกชนชั้น รวมทั้งความสัมพันธ์ด้านศาสนาวัฒนธรรม และการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ด้วย

ข. พระราชจริยวัตรที่ทรงเป็นกันเอง

สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นกันเองกับชาวลาวทุกชนชั้น ดังจะเห็นได้จากคำสรรเสริญพระราชจริยวัตร เช่น จากข้อความตอนหนึ่งของรายงานเอกอัครราชทูตไทยที่ส่งถึงกระทรวงการต่างประเทศ หลังการเสด็จพระราชดำเนินเมื่อพ.ศ. ๒๕๓๓ ว่า^{๘๘}

ฝ่ายลาวทั้งในพระปรีชาสามารถและจิตวิหยาบวกลชนของสมเด็จพระเทพ ฯ
และว่าประชาชนลาวนี้ก็ไม่ถึงและต่างพากันเลื่อมใสในความเป็นกันเอง และ
ไม่ทรงถือพระองค์ของสมเด็จพระเทพ ฯ ...

หรือในงานถวายพระกระยาหารค่ำ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเลี้ยง ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ ฯพล ฯ นายพุมิ วงวิจิต ได้กราบบังคมทูล ความตอนหนึ่งว่า^{๘๙}

... สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็น
พระราชธิดาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ...ซึ่งตามธรรมดาแล้ว จะต้อง
เป็นที่เคารพยำเกรงของประชาชนลาวทั่วไป แต่ตามความเป็นจริงแล้ว สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ ฯ ลงไปสัมพันธ์กับคนลาว
ทุกชั้น ทุกเผ่า ด้วยพระราชกิริยา วาจา อันนมนวลอ่อนหวาน ทำให้คนลาว
หมดทุกคน ที่ได้รับเกียรติเข้าเฝ้าคารวะใกล้ชิดได้ฝ่าละอองพระบาท ล้วนแต่
เคารพนับถือ...ชมเชยสรรเสริญ ...

ข้อความสรรเสริญพระราชจริยวัตรของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ดังกล่าว เป็นข้อพิสูจน์อันดีว่าพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาให้แก่ชาวลาวทุกชนชั้น พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังแหล่งชุมชน สถานที่สำคัญต่าง ๆ ศาสนาสถาน ตลอดจนท้องถื่นธรรกัณคาร ด้วยพระราชอัธยาศัยไมตรีที่ทรงเป็นกันเอง และพระราชทานพระราชวโรกาสให้ราษฎรชาวลาวทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ เจ้าหน้าที่รัฐ พ่อค้าแม่ขาย ราษฎรทั่วไป รวมทั้งชนกลุ่มน้อย สามารถขึ้นชนพระบารมีได้อย่างใกล้ชิด เป็นที่ประทับใจของชาวลาว และปรารถนาให้พระองค์เสด็จพระราชดำเนินกลับมาเยือนสปป.ลาวต่อๆ ไป ดังคำกล่าวของ ฯพล ฯ นายพุมิ ฯ อีกตอนหนึ่งว่า^{๙๐}

^{๘๘} กระทรวงการต่างประเทศ. ทางสายไมตรี (Friendship Route). ๒๕๓๗. หน้า ๔๖๗. ประมวลเอกสารจดหมายเหตุ การเสด็จ ฯ เยือนต่างประเทศของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ.๒๕๑๖ - ๒๕๓๔

^{๘๙} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. เรื่องเดิม. หน้า ๒๔๕ - ๒๕๖.

^{๙๐} ซ้ำเรื่องเดียวกัน.

...ในประเทศลาวนี้ ยังมีหลายแขวงที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ไม่ทันได้เสด็จ ฯ ไปเยี่ยมเยียน ประชาชนแขวงเหล่านั้น...ปรารถนาอย่างแรงกล้า อยากเห็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ ฯ ไปเยี่ยมเยียนพวกเขาในครั้งใหม่ ...และพวกเขาก็จะพยายาม... ถวายการต้อนรับใต้ฝ่าละอองพระบาท และบรรดาท่านผู้ติดตามในครั้งหน้า ให้ดีกว่าเก่าที่จะดีได้..

นอกเหนือประเด็นดังกล่าวแล้ว ก็มีข้อมูลอีกหลายประการที่แสดงถึงความเป็นกันเองของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่มีต่อชาวลาว เช่น ในงานเลี้ยงถวายพระกระยาหารค่ำตามที่ต่างๆ ได้จัดให้มีการแสดงพื้นเมืองให้ทอดพระเนตร และให้แขกผู้มีเกียรติต่างๆ ร่วมร้องและขับร้องเพลง ในการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงร่วมร้องและเต้นรำกับแขก ผู้มีเกียรติอย่าง เป็นกันเอง และบางครั้งก็ทรงร่วมขับร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับสายสัมพันธ์ไทย-ลาว เช่น สายใจไทย-ลาว สองฝั่งโขง รำวงสาละวัน กุหลาบปากซัน ฯลฯ รวมทั้งในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรลาวตามท้องถิ่นต่างๆ พระองค์ก็ทรงร่วมบรรเลงดนตรีกับคณะดนตรีของท้องถิ่นด้วย เช่น ทรงชอร่วมบรรเลงดนตรีกับวงดนตรีของหมู่บ้านผานม แขวงพงสาตี (พ.ศ.๒๕๓๕) และทรงชอร่วมกับวงดนตรีบ้านห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว (พ.ศ.๒๕๓๗) เป็นต้น

ตารางที่ ๓.๔

แสดงการเสด็จพระราชดำเนินเยือนแขวงต่าง ๆ ในสปป.ลาว ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี แยกเป็นรายปี

แขวงต่างๆ ของสปป.ลาว	ปีที่เสด็จพระราชดำเนิน
๑. กำแพงนครเวียงจันทน์	๒๕๓๓ – ๒๕๔๕
๒. เวียงจันทน์	๒๕๓๓ – ๒๕๔๕
๓. พงสาลี	๒๕๓๕ ๒๕๔๒
๔. หลวงน้ำทา	๒๕๔๐
๕. อุดมไซ	๒๕๔๐
๖. บ่อแก้ว	๒๕๓๗
๗. หัวพัน	๒๕๓๕ ๒๕๔๐ ๒๕๔๕
๘. เขียงขวาง	๒๕๓๕ ๒๕๔๔
๙. หลวงพระบาง	๒๕๓๓ ๒๕๓๕ ๒๕๓๖
๑๐. ไชยะบุรี	๒๕๓๗
๑๑. บอลิคำไซ	๒๕๓๖
๑๒. คำม่วน	๒๕๓๖
๑๓. สะหวันนะเขต	๒๕๓๓
๑๔. สาละวัน	๒๕๓๓
๑๕. เซกอง	๒๕๓๕
๑๖. อັดตะปือ	๒๕๓๕
๑๗. จำปาสัก	๒๕๓๕ ๒๕๓๕

๓) สถาบันพระมหากษัตริย์กับการสืบสานความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมไทย-ลาว

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงให้การอุปถัมภ์ศาสนาต่างๆ และทรงอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเสมอมา โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ น่าสนใจของต่างประเทศด้วย และสำหรับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ ทรงสนพระทัยเรื่องศิลปวัฒนธรรมอย่างยิ่ง และทรงพระดำเนินทอดพระเนตร โบราณสถาน ปุชนิยสถาน และพิพิธภัณฑต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศเสมอมา ซึ่งพระราชอุปนิสัยนี้สามารถช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในส่วนของคำนำในพระราชนิพนธ์ เรื่อง เบื้องมหาดทันเบื่งบ่หมค ว่า^{๕๑}

เดินทางข้ามโขงคราวนี้ จุดประสงค์หลักคือจะเพิ่มความรู้เรื่องประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน... วันหนึ่งดูสารคดีท่องเที่ยวในทีวี เห็นเขาเอารถเข้าลาวไปทางจังหวัดอุบลราชธานีไปดูปราสาทวัดพู ... ก็เลยตัดสินใจว่าไปลาวเสียก่อน อีกอย่างหนึ่งเรามากจะรู้สึกที่เรารู้จักลาวดี เพราะคนไทยคนลาวมีอะไรคล้ายๆ กันจนแยกไม่ออก หลายครั้งหลายหนที่ข้าพเจ้าเดินเลียบบแม่น้ำโขง... ก็นึกสงสัยอยู่เสมอว่าฝั่งโน้นเขาทำอะไรกันบ้างหนอ ในด้านศิลปะก็ไม่ค่อยจะเห็นตำราศิลปะลาว มีบ้างก็ไม่แพร่หลาย ถ้าเราไปจะได้ลองศึกษาถ่ายรูปรูมา...

จะเห็นได้ว่าพระราชประสงค์ในการเสด็จพระราชดำเนินครั้งแรก เป็นเรื่องของวัฒนธรรมและเพื่อทอดพระเนตรชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนลาวเป็นหลัก (จากนั้น เมื่อได้ทอดพระเนตรสภาพต่างๆ ของสปป.ลาวแล้ว ก็ได้มีการพระราชทานความช่วยเหลือตามมา และหลังจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดขึ้น พระองค์ก็จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าโครงการ ฯ ด้วย) ซึ่งพระราชประสงค์นี้เป็นผลดีต่อทั้งสองชาติ เพราะไทย-ลาวแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง แต่กลับมีวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งเหมาะสม และสามารถหลีกเลี่ยงการความขัดแย้งทางการเมืองหรือความไม่ไว้วางใจที่มีต่อกันได้

ดังนั้น เริ่มตั้งแต่การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวครั้งแรก ทั้งฝ่ายไทยและสปป.ลาวจึงต่างตระหนักถึงความจำเป็นที่จะมิให้การเสด็จพระราชดำเนิน แสดงออกในลักษณะรูปธรรมทางการเมืองหรือทางทหาร แต่ให้ออกไปทางพิธีการและทางการทูต^{๕๒} ตัวอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความจริงจังของสปป.ลาวในเรื่องดังกล่าว เห็นได้เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ ที่ถือเป็นวันครบรอบปีที่ ๓๕ แห่งการสถาปนาพรรคประชาชนปฏิวัติลาว แต่ทางการสปป.ลาว จะไม่แขวนป้ายสดุดีพรรคด้วยคำขวัญว่า “ลัทธิมากเลนินซึ่งชนะเหนือมันฮิ้น” จนกระทั่งเครื่องบินพระที่นั่งลับไปแล้ว^{๕๓}

นอกจากนี้ ในประเด็นที่รัฐบาลลาวเชื่อว่าปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้นของสปป.ลาว เป็นผลมาจากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา จนเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกระทรวงวัฒนธรรมลาวถึงกับระบุว่ารายการบันเทิงทางโทรทัศน์และวิทยุของไทย ที่เน้นพฤติกรรมบริโภคนิยมซึ่งชาวลาวนิยมกันมาก เป็น

^{๕๑} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. เรื่องเดิม. หน้า คำนำ.

^{๕๒} กระทรวงการต่างประเทศ. เรื่องเดิม. หน้า. ๔๖๔.

^{๕๓} ซ้ำเรื่องเดียวกัน.

มลภาวะทางข้อมูลข่าวสาร ต่อวิถีชีวิตที่ค้ำจุนของสังคมลาว^{๕๔} นั้น ประเด็นนี้พระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยก็ได้ช่วยกู้ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยด้วย โดยทรงเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของไทยสู่สายตาชาวลาว แสดงให้สปป.ลาวเห็นว่าวัฒนธรรมไทยมิได้เลวร้ายอย่างที่สปป.ลาวเข้าใจ รวมทั้งทรงช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมลาวให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่คนไทยด้วย

ในด้านศาสนาที่เช่นเดียวกัน ดังที่ทราบโดยทั่วกันว่า แม้สปป.ลาวจะเป็นประเทศสังคมนิยม แต่ประชาชนลาวต่างผูกพันกับพุทธศาสนานิกายเถรวาทอย่างแนบแน่น และเนื่องด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยก็ทรงเป็นพุทธมามกะ ในการเสด็จเยือนปูชนียสถานต่างๆ ของสปป.ลาว พระองค์จึงทรงมีโอกาสนำเพ็ญพระราชกุศล ไม่ว่าจะเป็นการถวายเครื่องจตุปัจจัยแก่พระสงฆ์ ถวายผ้าพระกฐิน ทรงรับฟังสวดพระพุทธรมณต์ ฯลฯ โดยไม่มีแตกต่างจากที่ทรงเพ็ญพระราชกุศลในประเทศไทยตามปกติเลย อีกทั้งการเสด็จพระราชดำเนินไปตามวัดวาอารามต่างๆ แต่ครั้งจะมีญาติโยมชาวลาวยกมือไหว้รับเสด็จ และถวายดอกไม้ธูปเทียนกันอยู่ไม่น้อย ทำให้พระองค์ทรงเข้าถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลาว และสร้างความประทับใจให้กับพุทธศาสนิกชนลาว ด้วยที่ทรงมีส่วนช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของลาว

นอกจากนี้ พระบรมวงศานุวงศ์ไทยทรงเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่สปป.ลาวให้ความสำคัญเสมอมา เช่น ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ ที่ทางการลาวมักจัดถวายเมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยือนแขวงต่างๆ พิธีบายศรีสู่พระขวัญครั้งที่สำคัญ เช่น ครั้งที่ประธานประเทศและเจ้าแขวงเวียงจันทน์จัดถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ห้องโถงชั้นล่างหอคำ เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๗ และบางแขวงก็จัดถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี หลายครั้งหลายหน เช่น หลวงพระบาง ปีพ.ศ. ๒๕๓๓, ๒๕๓๕, ๒๕๓๖ จำปาสัก ปีพ.ศ. ๒๕๓๕, ๒๕๓๘ และหัวพัน ปีพ.ศ. ๒๕๔๐, ๒๕๔๕ ฯลฯ

^{๕๔} สุนัย ผาสุก. เอเชียรายปี ๒๐๐๐/๒๕๔๓. หน้า ๑๗๒.

ตารางที่ ๓.๕ แสดงการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมปูชนียสถานทางศาสนาและวัฒนธรรม
ในสปป.ลาวของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี^๕

พุทธศักราช	ปูชนียสถานของสปป.ลาวที่เสด็จพระราชดำเนิน
๒๕๓๓	พระธาตุหลวง กำแพงนครเวียงจันทน์ วัดองค์ตื้อ กำแพงนครเวียงจันทน์ วัดศรีสะเกษ กำแพงนครเวียงจันทน์ วัดเชียงทอง แขวงหลวงพระบาง วัดแสนสุขาราม แขวงหลวงพระบาง พระธาตุจอมสี แขวงหลวงพระบาง วัดธาตุ แขวงหลวงพระบาง วัดหนองสีพูนเมือง แขวงหลวงพระบาง พระธาตุหมากโม วัดวิญชัยราม แขวงหลวงพระบาง วัดภู แขวงจำปาสัก
๒๕๓๕	พระธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต วัดโพธิพุกภัยศาสดาราม แขวงจำปาสัก วัดองค์ตื้อ กำแพงนครเวียงจันทน์ วัดธาตุหลวงเหนือ กำแพงนครเวียงจันทน์ วัดโพธิ์ชะยาราม (โพธิ์ชนาราม) แขวงหลวงหัวพัน วัดฮ่องคูน แขวงหลวงพระบาง
๒๕๓๖	วัดแก้วฟ้า แขวงพงสาลี วัดอินแปง กำแพงนครเวียงจันทน์ วัดเชียงทอง แขวงหลวงพระบาง
๒๕๓๗	พระธาตุศรีโคตรบูรณ์ แขวงคำม่วน วัดสีบุนเฮือง แขวงไชยะบุรี พระธาตุหลักเมืองหงสา เขตพิเศษเชียงฮ่อนหงสา วัดสีบุนฮีน เขตพิเศษเชียงฮ่อนหงสา วัดสีบุนเฮือง เขตพิเศษเชียงฮ่อนหงสา
๒๕๓๘	วัดจอมเขมณิรัตน์ แขวงบ่อแก้ว (ต่อ)

^๕ หมายเหตุ : อาจมีการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมสถานที่ต่างๆ มากกว่านี้ เนื่องจากข้อมูลที่นำมาเสนอ
เรียบเรียงเฉพาะจากเอกสารและสื่อที่จัดพิมพ์เผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปอย่างเป็นทางการเท่านั้น ได้แก่ พระราชกรณียกิจ
(รายปี) พระราชนิพนธ์ และข่าวในพระราชสำนัก.

๒๕๔๐	วัดหลวง แขวงอัตตะปือ วัดท่าหิน แขวงจำปาสัก พระธาตุหลักเมือง แขวงอุดมไซ
๒๕๔๑	วัดหลวงเชียงใหม่ แขวงหัวพัน
๒๕๔๕	วัดธาตุ เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ วัดโพธิ์ชะยะาราม แขวงหัวพัน

๔) สถาบันพระมหากษัตริย์พระราชทานความช่วยเหลือแก่สปป.ลาวโดยไม่มีเงื่อนไข

ขณะที่ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจไทย-ลาว ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ลบว่า นักธุรกิจไทย บางกลุ่มมุ่งกอบโกยผลประโยชน์และความขาดความจริงใจ ทำให้ความช่วยเหลือต่างๆ ที่ไทยมอบให้ สปป.ลาวไม่ได้รับความเชื่อถือเท่าที่ควร แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีพระมหากรุณาพระราชทานความช่วยเหลือให้แก่สปป.ลาวเสมอมา โดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างใด เพียงหวังให้ราษฎรชาวลาวยังมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเฉกเช่นเดียวกับที่พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งผลสำเร็จคือ สปป.ลาวยินดีรับพระราชทานความช่วยเหลือ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ในการเป็นผู้ให้ของไทยดีขึ้น

การพระราชทานความช่วยเหลือต่างๆ ที่มีต่อสปป.ลาว นั้น สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ก. การพระราชทานความช่วยเหลือที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสถานที่ต่างๆ

ในขั้นนี้เป็นการพระราชทานความช่วยเหลือในเบื้องต้น และทันทีที่เสด็จพระราชดำเนินถึงสถานที่ต่างๆ โดยที่ก่อนจะเสด็จพระราชดำเนิน หน่วยงานราชการที่ร่วมขบวนเสด็จฯ จะเตรียมการศึกษาก่อนว่าสถานที่ๆ จะเสด็จพระราชดำเนิน ไปนั้นต้องการความช่วยเหลืออย่างไร เช่น โรงพยาบาล ต้องการเวชภัณฑ์ โรงเรียนต้องการหนังสือตำรา ราษฎรตามหมู่บ้านต้องการเครื่องอุปโภคบริโภค ฯลฯ ครั้นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึง ก็จะพระราชทานสิ่งของช่วยเหลือเหล่านั้นให้แก่ตัวแทนผู้มาเฝ้ารับเสด็จในพื้นที่ หรืออาจจะพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ช่วยเหลือตามแต่กรณี

ข. ความช่วยเหลือที่เกิดจากพระราชกระแส

ความช่วยเหลือในลักษณะนี้เกิดขึ้นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยือนสถานที่ต่างๆ แล้วหลังจากที่ได้ทอดพระเนตรและรับฟังปัญหาเพิ่มเติม ก็จะมีพระราชกระแสให้หน่วยงานราชการต่างๆ ที่ตามเสด็จรับไปปฏิบัติให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมภายหลัง หรือกล่าวคือ พระองค์ทรงเป็นผู้ชักนำให้ภาครัฐของไทยให้เข้าช่วยเหลือสปป.ลาวโดยตรง จนเกิดความสัมพันธ์ในด้านการให้ความช่วยเหลือในระดับรัฐต่อรัฐตามมา และเมื่อเป็นความช่วยเหลือที่เกิดขึ้น โดยที่ภาครัฐของไทยปฏิบัติตามพระราชดำริแล้ว สปป.ลาวย่อมสามารถวางใจได้ว่าความช่วยเหลือนั้นไม่มีเจตนาเอาर्डเอาเปรียบแอบแฝง นอกจากนี้ การที่มีผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ เข้าร่วมขบวนเสด็จ ผู้แทนเหล่านั้นก็จะได้รับทราบปัญหาความ

เด็กร็อนของสปป.ลาวไปพร้อมกับพระองค์ และสามารถเสนอให้หน่วยงานที่ตนสังกัดพิจารณาให้ความช่วยเหลือในนามของกระทรวงทบวงกรมต่างๆ เองได้ หรือแม้ว่าหน่วยราชการเหล่านั้นจะได้ตามเสด็จ แต่การพระราชทานความช่วยเหลือก็จะเป็นแบบอย่างหรือกระตุ้นให้หน่วยงานราชการต่างๆ ของไทย ดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทพิจารณาให้ความช่วยเหลือสปป.ลาวตามมา

ค. การพระราชทานความช่วยเหลือเป็นโครงการอย่างต่อเนื่อง

คือ การให้ความช่วยเหลือโดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ก่อตั้งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อันมีลักษณะเป็นความช่วยเหลือที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ราษฎรบริเวณใดบริเวณหนึ่งอย่างครบวงจร และชักนำให้หน่วยงานของทั้งไทยและสปป.ลาวมาร่วมมือกันช่วยเหลือราษฎร โดยมีโครงการเป็นศูนย์กลาง ซึ่งนอกจากราษฎรจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ในเบื้องต้นแล้ว โครงการยังทำให้หน่วยงานของทั้งสองประเทศได้พบปะพูดคุยและทำงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยและมีความเข้าใจต่อกันและกันมากขึ้น

สำหรับสถานที่ต่างๆ ในสปป.ลาวที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียน และพระราชทานความช่วยเหลือ แยกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ๆ คือ โรงพยาบาล โรงเรียนและสถานศึกษา และหมู่บ้านในถิ่นทุรกันดาร

๔.๑) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงพยาบาลในสปป.ลาว

ด้วยงบประมาณที่มีจำกัด ทำให้รัฐบาลสปป.ลาวไม่สามารถจัดสรรเงินสนับสนุนเพื่อจัดให้มีบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง รวมถึงการซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย และยารักษาโรคที่มีราคาสูงได้มากเท่าที่จำเป็น ยิ่งกว่านั้นความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขที่สปป.ลาวเคยได้รับจากมิตรประเทศสังคมนิยมด้วยกัน ทั้งอาคารสถานพยาบาลและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีอยู่เดิม ก็ได้ชำรุดทรุดโทรมลงเป็นอันมาก เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงพยาบาลต่างๆ ของสปป.ลาว ได้พระราชทานอุปกรณ์ทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ต่างๆ ให้แก่โรงพยาบาลในสปป.ลาวเสมอมา

ตารางที่ ๓.๖

แสดงการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงพยาบาลในสปป.ลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี^{๕๖}

พุทธศักราช	โรงพยาบาลที่เสด็จพระราชดำเนิน
๒๕๓๓	โรงพยาบาลมโหสถ กำแพงนครเวียงจันทน์
๒๕๓๖	โรงพยาบาลกำแพงพระนครเวียงจันทน์ โรงพยาบาลโพนโฮง กำแพงนครเวียงจันทน์ สภากาแดง (สภากาชาดลาว) โรงพยาบาลหลักซาว แขวงบอลิคำไซ
๒๕๓๗	โรงพยาบาลประจำแขวงไซบุรี โรงพยาบาลประจำแขวงบ่อแก้ว โรงพยาบาลประจำเขตหงสา
๒๕๓๘	โรงพยาบาลโพนโฮง กำแพงนครเวียงจันทน์ โรงพยาบาลแขวงจำปาสัก โรงพยาบาลแขวงเซกอง โรงพยาบาลแขวงอัตตะปือ
๒๕๔๐	โรงพยาบาลประจำแขวงอุดมไซ โรงพยาบาลประจำแขวงหลวงน้ำทา
๒๕๔๑	โรงพยาบาลเมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ โรงพยาบาลโพนโฮง กำแพงนครเวียงจันทน์
๒๕๔๒	โรงพยาบาลพงสาลี แขวงพงสาลี โรงพยาบาลโพนโฮง กำแพงนครเวียงจันทน์
๒๕๔๕	โรงพยาบาลแขวงหัวพัน

หลังจากการเสด็จพระราชดำเนินเยือนครั้งแรกในปีพ.ศ.๒๕๓๓ แล้ว ความร่วมมือด้านสาธารณสุขระหว่างไทยและลาวได้เริ่มต้นขึ้นในปีถัดมา โดยเฉพาะโรงพยาบาลที่อยู่ภายใต้พระอนุเคราะห์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คือ โรงพยาบาลโพนโฮง (เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยม ๔ ครั้ง) ซึ่งรัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือก่อสร้างอาคารให้ แต่ภาพรวมตลอดช่วง ๑๐ ปีแรก ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขที่ภาครัฐของไทยให้แก่สปป.ลาวไม่โดดเด่นนัก ความช่วยเหลือส่วนมากจะเป็นพระมหา-

^{๕๖} หมายเหตุ : เช่นเดียวกับเชิงอรรถที่ ๕๕

กรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานให้แต่ละโรงพยาบาล ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเป็นครั้งไป จะกระทั่งเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๒ จึงได้มีการดำเนินการ ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยรัฐบาลไทยได้ส่งผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงสาธารณสุข ไปปฏิบัติงานตาม โครงการความร่วมมือในการพัฒนาระบบสาธารณสุขของเมืองโพนโฮง

ถัดมาปีพ.ศ.๒๕๔๔ กระทรวงสาธารณสุขมอบเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การแพทย์ มูลค่า ๒ ล้านบาท ให้แก่กระทรวงสาธารณสุขลาว และกรมวิเทศสหการได้อนุมัติโครงการความช่วยเหลือด้านสาธารณสุข ๓ โครงการ คือ โครงการความร่วมมือเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อชายแดนไทย-ลาว โครงการความร่วมมือด้านอาหารและยา และโครงการพัฒนาโรงพยาบาลบ่อแก้ว และในปีเดียวกันนี้ ไทยยังเป็น เจ้าภาพจัดประชุมความร่วมมือด้านสาธารณสุขไทย-ลาว ระหว่าง ๗-๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ที่จังหวัด ขอนแก่นและที่กระทรวงสาธารณสุข (จังหวัดนนทบุรี) ความร่วมมือด้านสาธารณสุขไทย-ลาวจึงเพิ่มขึ้น ตามลำดับ มีคนลาวเข้ามาขอรับการรักษาตามโรงพยาบาลของไทยที่ตั้งอยู่ตามจังหวัดชายแดนไทย-ลาว อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งในปีพ.ศ.๒๕๔๕ กระทรวงสาธารณสุขไทยได้มอบครุภัณฑ์การแพทย์ ได้แก่ เตียงนอน ผู้ป่วย ไม้ช่วยเดิน และถังออกซิเจน ให้กระทรวงสาธารณสุขลาวด้วย^{๕๖}

และในด้านวิชาการทางการแพทย์ สปป.ลาวยังได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิด สอนวิชาแพทย์ อาทิ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดการฝึกอบรม ความรู้ให้แก่แพทย์ พยาบาล ตลอดจนบุคลากรด้านสาธารณสุขของลาว อย่างต่อเนื่องปีละหลาย โครงการฯ พร้อมทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจากโครงการธนาคารสมอง อันเนื่องมาจากพระราชเสาวนีย์ของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มาช่วยเป็นที่ปรึกษาให้แก่ความร่วมมือทางด้านสาธารณสุข ต่างๆ ในสปป.ลาวหลายแห่ง^{๕๗}

^{๕๖} ข้อมูลจากเว็บไซต์ของกระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th>

^{๕๗} สารมิตรภาพไทย-ลาว กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๔๕, หน้า ๒๒. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๑ ให้นำผู้ที่เกษียณอายุจากภาคราชการและเอกชน แต่ยังคงมีความรู้ ความสามารถกลับมาทำงานช่วยเหลือประเทศ ซึ่งรัฐบาลสนองพระราชเสาวนีย์ โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่เป็นธนาคารสมอง รวบรวมผู้เกษียณอายุเหล่านั้น

๔.๒) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมสถานศึกษา ในสปป.ลาว

ในด้านการพัฒนาการศึกษา สปป.ลาวก็ประสบปัญหาเช่นกัน การศึกษาในระดับพื้นฐาน มีชาวลาวไม่รู้หนังสือเป็นจำนวนมาก ส่วนระดับอุดมศึกษาก็มีมหาวิทยาลัยแห่งชาติ หรือมหาวิทยาลัยดงโคกแห่งเดียวเท่านั้น ทั้งนี้เพราะขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนบุคลากรด้านการศึกษา ทำให้รัฐบาลลาวไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงเท่าที่ควร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมสถานศึกษาต่างๆ ในสปป.ลาวจำนวนมาก และได้พระราชทานหนังสือ ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน ที่โรงเรียนเหล่านี้ขาดแคลน เพื่อประโยชน์ของเด็กนักเรียนในการศึกษาระดับพื้นฐาน รวมทั้ง ทุนการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาลาวที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยด้วย

ตารางที่ ๓.๗ แสดงการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมสถานศึกษาในสปป.ลาว ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี^{๕๕}

พุทธศักราช	สถานศึกษาที่เสด็จพระราชดำเนิน
๒๕๓๓	โรงเรียนประถมนาไร่เดียว กำแพงนครเวียงจันทน์ โรงเรียนอุดมเวียงจันทน์ กำแพงนครเวียงจันทน์ วิทยาลัยสร้างครุดงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์
๒๕๓๕	โรงเรียนอุดมหมายเลข ๑ แขวงหัวพัน โรงเรียนประถมพงสาตี แขวงพงสาตี
๒๕๓๖	โรงเรียนประถมสมบุญโนโงง กำแพงนครเวียงจันทน์ โรงเรียนเด็กกำพร้า แขวงหลวงพระบาง โรงเรียนประจำหมู่บ้านทุ่งแป แขวงบอลิคำไซ โรงเรียนหนองอ้อ แขวงบอลิคำไซ โรงเรียนอุดมหลักขาว แขวงบอลิคำไซ โรงเรียนอนุบาลหลักขาว แขวงบอลิคำไซ
๒๕๓๗	ห้องสมุดแห่งชาติ กำแพงนครเวียงจันทน์ โรงเรียนสร้างครุบ้านเต็ดภูศรี แขวงไชยะบุรี โรงเรียนชนเผ่า แขวงไชยะบุรี

(ต่อ)

^{๕๕} หมายเหตุ : เช่นเดียวกับเชิงอรรถที่ ๕๕ และ ๕๖

๒๕๓๕	โรงเรียนประถมบ้านขอนแก่น เขตพิเศษเชียงใหม่ ห้องสมุดประจำเมืองหงสา เขตพิเศษเชียงใหม่ โรงเรียนประถมสมบุญหงสา เขตพิเศษเชียงใหม่ โรงเรียนประจำสมบุญแขวงบ่อแก้ว มหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตคงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์ โรงเรียนอุดมจันทา แขวงอัตตะปือ โรงเรียนชาวหนุ่มบ้านดาชนเผ่า แขวงอัตตะปือ โรงเรียนประถมบ้านวัดหลวง แขวงอัตตะปือ โรงเรียนเลี้ยงเด็กอนุบาล โรงเรียนมัธยม และ โรงเรียนอุดมบ่อแก้ว แขวงเซกอง
๒๕๔๐	โรงเรียนประถมบันฝ้างแดง แขวงเซกอง โรงเรียนอุดมปากเซ แขวงจำปาสัก โรงเรียนมัธยมต้นอุดมไซ และ โรงเรียนมัธยมปลายอุดมไซ แขวงอุดมไซ
๒๕๔๑	โรงเรียนประถมสมบุญบ้านก่อเคือ แขวงอุดมไซ
๒๕๔๒	โรงเรียนประถมสมบุญอุดมสินโพน แขวงหลวงน้ำทา
๒๕๔๔	โรงเรียนชนเผ่าเมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ โรงเรียนเทศบาลแขวงพงสาลี วิทยาลัยครูบ้านเกิน แขวงเวียงจันทน์
๒๕๔๕	โรงเรียนเทคนิคแขวงเวียงจันทน์ วิทยาลัยครูแขวงเชียงขวาง โรงเรียนมัธยมสมบุญพันชา แขวงหัวพัน

ส่วนของภาครัฐ รัฐบาลไทยได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือสปป.ลาวด้านวิชาการเป็นอันมาก มีทั้งที่ให้การศึกษแก่นักวิชาการและนักศึกษา ตลอดจนจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่รัฐของ สปป.ลาวครอบคลุมหลายสาขาวิชา คิดเป็นจำนวนเงินถึงประมาณ ๕๐๐ ล้านบาท จนกล่าวได้ว่าเป็น การให้ความช่วยเหลือที่โดดเด่นที่สุดอย่างหนึ่งของไทยที่ให้แก่สปป.ลาว

๔.๓) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมชนกลุ่มน้อย และหมู่บ้านในถิ่นทุรกันดารในสปป.ลาว

พระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดารเป็นพระราชกรณียกิจ ที่พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยทรงปฏิบัติเสมอมา เนื่องด้วยประชาชนเหล่านี้อาศัยอยู่ห่างไกลจึงด้อย โอกาสที่จะได้รับความดูแลอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาล การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรจึงเป็น การเปิดโอกาสให้ราษฎรได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐมากขึ้น สำหรับสปป.ลาวแล้ว ก็ไม่แตกต่างกันไป

จากประเทศไทยที่ยังมีประชาชนที่อยู่ห่างไกลและไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ยิ่งกว่านั้น สปป.ลาวยังมีชนกลุ่มน้อยและชนเผ่าต่างๆ จำนวนมากกว่าไทย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมชาวลาวในท้องถิ่นทุรกันดาร เหมือนกับที่ทรงปฏิบัติเป็นประจำในประเทศไทย และได้พระราชทานข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ แก่ชาวลาวเหล่านั้น ที่แม้จะเป็นความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยและเป็นครั้งคราว แต่การเสด็จพระราชดำเนินแต่ละครั้ง ก็ทำให้ราษฎรเหล่านั้นได้เป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจจากรัฐบาลกว่าเดิม

ตารางที่ ๓.๘

แสดงการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมชนกลุ่มน้อยและหมู่บ้านในถิ่นทุรกันดารในสปป.ลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี^{๑๐๐}

พุทธศักราช	ท้องถิ่นที่เสด็จพระราชดำเนิน
๒๕๓๕	หมู่บ้านผานม แขวงหลวงพระบาง
๒๕๓๖	บ้านทุ่งแป (หมู่บ้านชนกลุ่มน้อยชาวม้งดำ) แขวงบอลิคำไซ
๒๕๓๗	หมู่บ้านหนองอ้อ (หมู่บ้านชนกลุ่มน้อยชาวแดง) แขวงบอลิคำไซ
๒๕๓๘	บ้านซอน (หมู่บ้านชนกลุ่มน้อยชาวลื้อ) เขตพิเศษเชียงฮ่อนหงสา
๒๕๓๙	หมู่บ้านของชนเผ่าแลนแตน แขวงบ่อแก้ว
๒๕๔๐	หมู่บ้านพัฒนาน้ำแก้ง (หมู่บ้านชนกลุ่มน้อยชาวลื้อเงิน) แขวงบ่อแก้ว
๒๕๔๑	บ้านดักจิ้ง แขวงเซกอง
๒๕๔๒	หมู่บ้านชนเผ่าละวี แขวงเซกอง

๔.๔) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสถานที่ท่องเที่ยวและจุดน่าสนใจต่าง ๆ ในสปป.ลาว

ประเด็นนี้มีใช้การพระราชทานความช่วยเหลือแก่สปป.ลาวโดยตรง แต่นับเป็นผลประโยชน์อีกส่วนหนึ่งที่สปป.ลาวได้รับทางอ้อม สืบเนื่องมาจากการเสด็จพระราชดำเนินเยือน โดยเป็นที่ทราบกันว่ารายได้หลักของสปป.ลาวส่วนหนึ่งมาจากขายกระแสไฟฟ้าให้ไทย ต่อมาสปป.ลาวได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวอันงดงามของตน จึงได้มุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใน ประเทศและแม่น้ำโขงเพื่อนำรายได้เข้าประเทศอีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะกับไทยซึ่งมีนักท่องเที่ยวไปเดินทางท่องเที่ยวในสปป.ลาวจำนวนมาก เนื่องจากไปกลับสะดวก และสามารถสื่อสารกับคนลาวได้รู้เรื่อง

^{๑๐๐} หมายเหตุ : เช่นเดียวกับเชิงอรรถที่ ๕๕ ๕๖ และ ๕๗

การเสด็จพระราชดำเนินไปเยือนตามสถานที่ท่องเที่ยวและจุดน่าสนใจต่างๆ ของสปป.ลาวนี้ ทำให้ประชาชนไทยได้รับทราบถึงความสวยงามและความน่าสนใจของสถานที่เหล่านั้น จากการเผยแพร่ผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น ข่าวในพระราชสำนัก เป็นการช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยรู้จักและเดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่ที่น่าสนใจต่างๆ ของสปป.ลาวมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น บริเวณจุดผ่านแดนไทย-ลาว และนำรายได้เข้าประเทศสปป.ลาว จนปัจจุบันรายได้จากการท่องเที่ยวที่ สปป.ลาวได้รับกลายเป็นรายได้ที่สำคัญอย่างหนึ่งควบคู่ไปกับรายได้จากการขายกระแสไฟฟ้า

ตารางที่ ๓.๕ แสดงการเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสถานที่ท่องเที่ยวและจุดน่าสนใจต่างๆ
ในสปป.ลาวของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี^{๑๐๑}

พุทธศักราช	สถานที่เสด็จพระราชดำเนิน
๒๕๓๓	อนุสาวรีย์นักรบนิรนาม โพนเค็ง กำแพงนครเวียงจันทน์ อนุสาวรีย์พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช กำแพงนครเวียงจันทน์ อนุสาวรีย์นักรบนิรนาม โพนเค็ง กำแพงนครเวียงจันทน์ อนุสาวรีย์พระเจ้าศรีสว่างวงศ์ กำแพงนครเวียงจันทน์ หอพิพิธภัณฑน์พระแก้ว กำแพงนครเวียงจันทน์ พิพิธภัณฑน์วัดศรีสะเกษ กำแพงนครเวียงจันทน์ เขื่อนน้ำจึม แขวงเวียงจันทน์ พิพิธภัณฑน์แห่งชาติประจำแขวงหลวงพระบาง (พระราชวังเก่า) โรงไฟฟ้าพลังน้ำตาดเซ็ด แขวงสาละวัน
๒๕๓๕	ทุ่งไหหิน แขวงเชียงขวาง ถ้ำดิ่ง เมืองปากอู แขวงหลวงพระบาง
๒๕๓๖	ถ้ำแอ่น แขวงคำม่วน น้ำตกตาดถางซี แขวงหลวงพระบาง
๒๕๓๗	ภูโอง แขวงไชยะบุรี ทอดพระเนตรการขุดพลอย แขวงจำปาสัก
๒๕๓๘	เมืองเก่า (เมืองไชยเสดถา) แขวงอัตตะปือ จุดที่ลำน้ำเซกองและลำน้ำเซกะหมานบรรจบกัน แขวงอัตตะปือ น้ำตกบันฝังแดง แขวงเซกอง
๒๕๔๐	น้ำตกตาดซอน กำแพงนครเวียงจันทน์ ภูบ่อเกลือ แขวงอุดมไซ ค่านบ่อเต็น (ลาว) และค่านบ่อหาน (จีน) แขวงหลวงน้ำทา เรือนพระยาเซกอง พิพิธภัณฑน์ประจำเมืองสิง แขวงหัวพัน
๒๕๔๔	หอพิพิธภัณฑน์ไกสอน พมวิหาน กำแพงนครเวียงจันทน์ บ่อน้ำร้อนธรรมชาติ เมืองคำ แขวงเชียงขวาง ถ้ำพระ เมืองพุกูด แขวงเชียงขวาง ทุ่งไหหิน แขวงเชียงขวาง
๒๕๔๕	อนุสรณ์สถานถ้ำผู้นำลาว แขวงหัวพัน

^{๑๐๑} หมายเหตุ : เช่นเดียวกันเชิงอรรถที่ ๘๕ ๘๖ ๘๘ และ ๑๐๐

จากเนื้อหาของบทที่ ๓ นี้ แสดงถึงบทบาทต่างๆ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ที่ผ่านมาในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๔๕ และสำหรับบทที่ ๔ จะเป็นการกล่าวถึงรายละเอียดของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสปป.ลาว ที่ได้กล่าวถึงไปบางส่วนแล้วในบทนี้ ซึ่งโครงการฯ ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานความช่วยเหลือเพื่อให้ชาวลาวมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เฉกเช่นเดียวกับที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยของพระองค์ อันเป็นลักษณะพิเศษประการหนึ่งของความสัมพันธ์ไทย-ลาว ที่พบไม่ได้อีกในกรณีของความสัมพันธ์ของไทยกับชาติอื่น